

HOUSE ARREST AS AN ALTERNATIVE TO PRISON SENTENCE IN MODERN GEORGIAN LAW (Evolution and Transformation)

Mariam Gelashvili

*Doctoral Candidate of Law, Assistant in the field of criminal law and penitentiary law, Caucasus
International University, Georgia*

ARTICLE INFO

Article History:

Received 10.09.2023

Accepted 18.09.2023

Published 30.09.2023

Keywords:

House arrest, Evaluation criteria
(Evaluative marks),
Prison sentence

ABSTRACT

This article is about house arrest, one of the types of non-custodial punishment in modern Georgian law, where the legal problems of using this benefit, provided by the law, are discussed, which is based on a deep analysis of practice and research of a number of scientific works.

The importance of the topic was determined by the unfavorable state of the domestic legislation, the existence of a non-homogeneous practice on the part of the court in relation to the "revision" of the decisions made by the local councils of the special penitentiary service, the incalculability of statistical data, as well as the great practical importance of the said topic in the process of both law-making and law enforcement, due to the paucity of modern Georgian legal literature regarding this concept.

The aim of this article is to clarify the legal nature and the extent of house arrest, not only on the example of Georgia, but also on the example of some foreign countries, which will make the process of scientific research of the legal problems, of replacing the remaining sentence with house arrest, even more interesting and diverse. In addition, the article also aims to analyze the errors made in the applied practice and to develop scientifically based recommendations to eliminate the gaps in the rules regulating house arrest.

The results of the theoretical/empirical research allow legal analysis to be made on the introduction/establishment of non-custodial punishment, which was previously unfamiliar to our country; to what extent the aforementioned legislative innovation was justified and what can be done for its further refinement/perfection, which is ultimately aimed to prohibit the usage of non-homogenous practice, regarding the use of the mentioned legal mechanism, on the part of both the decision-making body and the court.

Historical, formal-logical, dogmatic, formal-legal, comparative-legal, descriptive and systematic methods were used to study the problem, posed in a separate chapter of the article. Furthermore, the data of legal statistics was used to study and generalize the practice of local councils, as well as the court, and the final part is devoted to the conclusive decrees obtained as a result of the study and scientific processing of the raised issues.

INTRODUCTION

In modern Georgian law, day by day, special attention is paid to the humanization of both criminal law and penal law legislation, since the strictness of the law did not turn out to be a solution to the situation created in practice. The democratic processes implemented in recent years, as well as the liberalization of the criminal justice policy, have shown the role of non-custodial punishments in their own way. The institution of house arrest can be considered as one of the outstanding expressions of liberalization of non-custodial sentences, not only in the case of crimes committed by adult convicts, but also in relation to minors. This is mainly due to the fact that house arrest is both a real and effective alternative to imprisonment, which is not related to the complete isolation of the convict from society and is the best means of limiting the use of imprisonment, as well as resocialization of the convicts – rehabilitation. With this, as we can see, the state is already using the so-called “post-criminal encouraging” norms, one of which is the legal basis for the appointment and enforcement of house arrest and others.

From the introduction of this type of punishment in Georgia, which on its own doesn't have a long history, a considerable period has passed,

some scientific analysis regarding the effective functioning of the given legal institution has changed. Therefore, the discussion of the topic, with its evaluations and recommendations, I think is quite important, especially in the background, when it remains an object of constant public observation again and again.

The topicality of the topic was determined by the unfavorable state of domestic legislation, the existence of a non-uniform practice on the part of the court in relation to the “revision” of the decisions made by the local councils of the special penitentiary service, the lack of statistical data regarding the return to the penitentiary institution of those persons who were released and replaced by the local councils of the special penitentiary service. The unpaid part of the sentence is house arrest, as well as those persons for whom the court determined house arrest as the main punishment, but despite this, they did not fulfill their duties or committed crimes again, as well as the great practical importance of the named topic, both in terms of law-making and in the process of law enforcement, in addition, the scarcity of modern Georgian legal literature regarding this concept.

The article aims to clarify the legal nature and extent of house arrest, not only on the example of Georgia, but also on the example of some foreign

countries, which will make the process of scientific research of the legal problems of replacing the remaining sentence with house arrest even more interesting and diverse. To develop scientifically based recommendations to eliminate the gaps in regulatory norms. The hypothesis of the research topic is to determine how effective the form of punishment is and what causes the legal problems of its use.

To achieve the goal of the research, it is formulated task: to study the opinions of scientists and to achieve the goal of the research by answering questions about problematic topics, at the same time, to examine the experience of foreign countries and make recommendations in terms of adjusting/improving the current legislation.

The subject of the research is the opinions in the legal, sociological and philosophical literature regarding the issue of the appointment of house arrest, as well as the relevant positions on the identification of the causes of the problems arising during its use, the types and forms of their manifestation, and the object of the research is the legal problems identified during the use of house arrest. When talking about the scientific novelty of the topic, the following should be emphasized:

- This article is the first attempt at a complex study of the research topic and represents the first monographic study;
- The article will formulate a position on the following issue: whether the local council should be limited to give priority to only one main criterion when making a decision on replacing the unpaid part of the sentence with a lighter one;
- From the point of view of law enforcement and rule-making, the article will substantiate the position of how reasonable it is to regulate the standard of justification of the decision on the change of the regime of execution of house arrest by a by-law;
- The article will analyze the point of view as to how appropriate it is to add an assessment mark to the criteria established by Article 13 of the rule approved by the order of the Minister of Justice of Georgia on August 7, 2018, N320 – failure to make a summary decision on another criminal case;
- The article will evaluate the legal prob-

lems of criminal procedure, for example, when appointing the mechanism of release, the court takes into account the issue of achieving the goals of punishment, how far it is possible to fulfill the assigned duties – in the part of the protection of the defined regime;

- It will be discussed what can be considered special circumstances;
- Section 8 of Article 43 of the Prison Code will be explained in terms of consideration of petitions, etc. Sh.

THE ESSENCE AND MEANING OF HOUSE ARREST

At the initial stage of the complex reduction of house arrest, it is important to investigate what this type of punishment is and how it is explained both in Georgian legal dogmatics and in the applicable legislative norms.

To discuss the essence of house arrest in the Georgian legal framework, we should refer to both the Criminal Law Code and the Juvenile Justice Code and the Order No. 146 of December 28, 2017, of the Minister of Corrections and Probation of Georgia "On Approving the Rules for the Execution of House Arrest", since the mentioned legal acts explain its nature. According to Article 47¹ of the Criminal Code, house arrest means imposing the obligation on the convicted person to stay at his place of residence for a certain period of time. Article 69 of the Juvenile Justice Code, similar to Article 47¹ of the Criminal Code, establishes the appropriate definition of house arrest, the effect of which in this case applies to minors, which does not mean that a minor under house arrest must be placed at home for 24 hours. Based on this, we can conclude that Article 69 of the Code of Juvenile Justice and the Criminal Code have a unified definition of house arrest. Regarding the penitentiary system, the first part of Article 4 of the rule approved by the Order No. 146 of the Minister of Penitentiary and Probation of Georgia on December 28, 2017, defines the regime of execution of house

1 Criminal Law of Georgia Article 47¹ of the Criminal Code. <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/16426?publication=253>> [Last seen 19.07.2023].

arrest in the same way as Article 47¹ of the Criminal Code, house arrest. This minister's order confuses the essence of house arrest and the mode of execution as if there is not even an iota of difference between them. I think that the first part of Article 4 of the rule approved by the Order No. 146 of December 28, 2017, of the Minister of Penitentiary and Probation of Georgia should be formulated so as not to confuse the concepts of these two concepts. It should be emphasized that the majority of the mentioned articles are devoted to the conditions necessary for the use of house arrest, and the feeling remains that part of the definition is not spelled out precisely. I believe that house arrest should be interpreted as a form of non-custodial punishment, which implies the obligation to stay continuously at the place of residence of the convicted person/minor during the corresponding period of the day and night established by the legal act, which is carried out with the use of electronic supervision or without the use of electronic supervision in the event that technically it is impossible to execute the sentence using the means of electronic supervision. Perhaps, the given definition is not perfect, but the only attempt is to present the nature of house arrest in a complex way, which will help those interested in the given topic to further refine the concept of this punishment.

In the Georgian legal literature, the only opinion regarding the essence of house arrest is found in the thesis of Professor Venedi Benidze, who believes that house arrest is a restriction of freedom for a specified period, by prohibiting leaving the house and imposing other restrictions established by law (prohibition of telephone conversations, receiving and sending correspondence, imposing police supervision and etc.) which is applied to the accused and the sentence by order of the judge, for the purpose of their temporary isolation from society.² I think, in this case, the above-mentioned definition is more suitable for such a definition of house arrest, which represents it only as a preventive measure.

Perhaps, time will pass and in Georgian legal dogmatics, there will be a discussion about how correctly and perfectly the definition of house

arrest as a non-custodial punishment is defined in the current legislative acts, and appropriate changes will be made to refine the regulatory legal framework.

Among preventive measures, after imprisonment, house arrest is one of the strictest types due to the form of its commitment, in a way we can even say that it is related to imprisonment by its nature, although it is actually used as an alternative to imprisonment, which facilitates its execution without isolation from society, in addition, from the economic standpoint, it is a very favorable way for the state, because the state does not have to pay the corresponding costs for the provision of convicts in penitentiary institutions. It is even cheaper for the state to enforce this particular type of punishment. Also, we should not ignore the situation of violators of the rule of house arrest, in which case it may happen that a person's house arrest may be replaced by another legal measure based on the judge's decision, which includes stricter measures, such as imprisonment as a measure of punishment. Therefore, the execution of house arrest is adjusted to the interests of the convict, the state and the law, on the one hand, to promote the resocialization – rehabilitation of the person, and on the other hand, to prevent new illegal and guilty actions, which is ultimately aimed at protecting the legal rights and freedoms of citizens. Based on this, we can conclude that the use of house arrest is very important and it is a very effective form of punishment.

TYPES OF HOUSE ARREST AND ITS EXECUTION MECHANISM

“There are three types of house arrest. The most severe – the closest to imprisonment – is house arrest, which obliges the offender to remain at home at all times. Allowed exceptions are visiting a medical facility or participating in a religious ceremony. Home detention is less strict – a person can only leave the house to go to work, to an educational institution or to go to the doctor. The most liberal form is curfew, when the prisoner is obliged to stay at home for certain hours, which is determined by the court's decision. It mainly concerns the night hours”. “House arrest can be accompa-

2 Benidze V., (2003), “Peculiarities of using arrest and house arrest as preventive measures” (diss.,) Tbilisi State University, Tbilisi, p. 118.

nied by electronic control".³ According to the same rules, house arrest cannot be used incorrectly and inappropriately. There must be a reason for using such an alternative and the personality of the offender must be taken into account.⁴

As already mentioned, house arrest is carried out with the use of electronic supervision or without the use of electronic supervision in the event that it is technically impossible to execute the sentence with the use of electronic supervision.

In the homeland of Electronic Monitored Home Confinement, in the United States of America, three different types of home confinement are used:

- Curfew – obliges a person to stay away from home at night and on weekends. This type of house arrest is a relatively mild form of punishment;
- "Home Detention" is a more severe form of punishment compared to the first type of house arrest, which obliges the person to stay at home all the time and gives the right to leave the place of residence only for specified purposes;
- "Home incarceration" is the strictest form of house arrest, which implies the absolute prohibition of leaving the house and receiving visitors.⁵

The legislation in force in Georgia does not recognize such a division. Accordingly, the obligations imposed during the execution of house arrest are radically different from the types of obligations existing in the United States of America. Here, the regime of execution of house arrest (hereinafter – the regime) refers to the obligation to stay continuously at the place of residence of the convicted person during the corresponding period of the day and night established by the legal act.⁶

As for the enforcement of house arrest with-

out the use of electronic means of supervision, it is related to personal supervision. The person is checked at this time through irregular telephone conversations or personal visits. In the modern period, house arrest carried out with such irregular personal contact is replaced in most cases by house arrest carried out with electronic supervision.⁷ Taking into account the specifics of the place of execution of house arrest in Georgia, if it is technically impossible to execute the sentence using the means of electronic supervision, supervision is carried out through periodic control visits of the probation officer. This means making at least six unannounced visits to the convicted person at the place of execution of the sentence during the hours of house arrest.⁸

The many different uses of electronic surveillance around the world can generally be divided into two groups: Frontdoor Systems and Backdoor Systems. The alternative to prison prevents a person from serving a prison sentence entirely. Electronic monitoring is used instead of pretrial detention or short-term imprisonment. The "Backdoor System" is used for parole after serving a partial prison sentence.⁹

A BRIEF HISTORICAL PERSPECTIVE OF THE ORIGIN AND DEVELOPMENT OF HOUSE ARREST

We find the use of house arrest as a form of punishment in the Middle Ages, naturally, it was a very innovative step in that era, although it should be noted that its subject was a quite successful scientist at that time – Galileo Galilei, therefore its use and relief probably happened rarely and it was not widely used, although the origin of the form

3 Pradel J., (1999), "Comparative criminal law", "Sani", Tbilisi, p. 431.

4 <https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/07-80478_ebook.pdf> [Last seen 12.06.2023].

5 Önel., (2012) Verfassungsmäßigkeit und Effektivität der "Elektronischen Fußfessel", in: Jahrbuch des Kriminalwissenschaftlichen Institutes der Leibniz Universität Hannover, B. 1, S: 3.

6 The first part of Article 4 of the rule approved by Order No. 146 of December 28, 2017, of the Minister of Penitentiary and Probation of Georgia. <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3957873?publication=0>> [Last seen 16.08.2023].

7 Josine Junger-Tas., (1994), Alternatives to prison sentences, experiences and developments, Copyright 1994 Kugler Publications – Amsterdam / New York, p. 31.

8 Part 3 of Article 3 of the Rule approved by Order No. 146 of December 28, 2017, of the Minister of Penitentiary and Probation of Georgia. <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3957873?publication=0>> [Last seen 16.08.2023]

9 Mchedlishvili-Hedrikhi K., (2017), "House arrest as an alternative to imprisonment in juvenile justice – historical, legal aspects and appointment Peculiarities", current issues of criminal law, N1, Tbilisi, p. 65.

of punishment was recorded as the first proven fact in 1632 in Rome, Italy.¹⁰ Galileo's work was a significant departure from Aristotle's thinking. His conflict with the Catholic Church is also seen as an important early example of conflict with authority and freedom of thought, especially in the field of science, in Western society, exemplified by the fact that Galileo was forced to confess his "mistakes" in a 1616 decree under the threat of torture. Galileo agreed and was brought to court. On June 21, 1633, he was sentenced to life imprisonment and forced to renounce his ideas. After doing so, the sentence was commuted to house arrest. He was imprisoned from 1633 to 1638 and during this period he was able to publish a few more works because he could receive visits from some of his colleagues.¹¹

The mass use of house arrest in the last decades of the 20th century was connected to the development of technology and, accordingly, the possibility of electronic surveillance. Experiments on electronic human surveillance have been taking place since 1964 at Harvard University. The first sentence of electronically controlled house arrest was also handed down in the United States in 1983, when Jack Love, a judge in the Albuquerque, New Mexico City Court, convinced a computer technology dealer to develop a system for five convicts to be electronically monitored. Initially, the system was only used in the home, as it required fixed telephone lines. Later, in the 1990s, mobile devices and Internet connectivity made it possible for surveillance to be carried out not only at home, but anywhere the convict moved.¹² After that, the said punishment spread so quickly that by 1988 there were 2,300 convicts under house arrest across 32 American states,¹³ and ten years later, by January 1998, there were already 95,000 electronically controlled house prisoners in the states.¹⁴ In other

countries, namely Canada, Great Britain, Australia, New Zealand, Singapore, South Africa, Sweden and the Netherlands, the number of convicts sentenced to house arrest each year was relatively unpredictable.¹⁵ As for Europe, this type of punishment, unlike the United States of America, took hold later. Electronically monitored house arrest for minors was introduced in Great Britain in 1989.¹⁶

No matter how surprising, house arrest was first used in Russia in 1795 against Count Bestuzhev-Ryumin.¹⁷ According to P. I. Lyublinski, this coercive measure was used as early as 1632 in Shein's case against Belosevski himself.¹⁸ House arrest as a form of punishment was also provided for in the 1923 Criminal Law Code of the Soviet Union. In the indicated period and context, house arrest was used for political and criminal offenders, although the place of execution of this punishment was not defined, which made it an instrument of political punishment.¹⁹

Naturally, the international law system has always influenced Georgian law, therefore, it took several decades for Georgian law and the state in general to receive the successful institutions of the American and European model of juvenile justice, including house arrest as a lighter form of punishment in the Georgian legal space. The institution of house arrest in Georgia has been operational since September 1, 2015. This type of punishment was used only for juvenile convicts, in the cases provided for by the Juvenile Justice Code and according to the established procedure. From January 1, 2018, house arrest was implemented in the Criminal Law Code of Georgia, as well as for adults. Despite the fact that the use of this type of punishment does not have a long history, there are still some legal problems both from the point of view of law-making and law enforcement.

10 <<http://chnm.gmu.edu/history/faculty/kelly/wciv/science/galileo.htm>> [Last seen 29.07.2023]

11 <<https://ka.warbletoncouncil.org/aportaciones-galileo-galilei-17>> [Last seen 25.07.2023]

12 Kherkheulidze I., (2014) "Probation Institute – Institute for Ensuring the Reintegration of Juvenile Offenders" (Analysis of the Criminal Justice Approach of Georgia and the USA), Mzia Lekveishvili 85, Jubilee Articles Collection, Tbilisi, p. 198.

13 Schmidt A., (1998) Electronic monitoring: What does the literature tell us? Federal Probation, 62(2), P. 10.

14 <http://www.slate.com/articles/news_and_politics/explainer/2009/01/youre_grounded.html> [Last seen 18.05.2023]

15 Dodgson K., Mortimer E., (2000) "Home detention curfew – The First Year Of Operation", Research Findings, P. 110.

16 Mchedlishili-Hedrikhi K., (2017), "House arrest as an alternative to imprisonment in juvenile justice – historical legal aspects and the peculiarity of the appointment", current issues of criminal law N1, Tbilisi, p. 64.

17 Makalinskiy P.V., (1907), "Practical guide for judicial investigators, Изд-во б-е, СПб, с: 425.

18 Lublinsky P.Y, (1906) "Freedom of personality in criminal proceedings", СПб , с: 228.

19 Ibragimov T., (2017), "HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF HOUSE ARREST AS A PREVENTIVE MEASURE IN RUSSIA", Novosibirsk, с: 57.

Georgian legislation offers different terms of house arrest for adult convicts and minors, in the case of an adult, a person without a conviction may be sentenced to house arrest for a period of six months to two years,²⁰ and for a minor, six months to 1 year, as regulated by Article 69, Part 2 of the Code of Juvenile Justice. It is obvious that there is no difference between the lower limit of punishment for both minors and adults, and the upper limit is not identical, and this indicates disproportionality. Lowering the threshold has long been suspected of being disproportionately large.

It is especially important to develop an appropriate legal norm, which will establish that the competent authority for determining the hours of house arrest for a minor can be both the court and the local council when replacing the remaining sentence with a lighter one.

It is also acceptable to take into account the fact that until now there is no such legal record in the current legislation that would regulate the basic rules and conditions for determining the regime of house arrest, which would take into account the individual report of the person and various types of circumstances, which would present the main bases of the decision-making body, which became the main argument for defining a specific time period.

The legal mechanisms in the penitentiary system, by which the unpaid part of the sentence of the convicted person is replaced by a lighter type of punishment – house arrest, should not remain beyond the evaluation. In this case, the local councils of the Special Penitentiary Service represent the reviewing body, the number and territorial distribution of which is determined by Order No. 320 of the Minister of Justice of Georgia.²¹ The local councils are guided by Article 73 of the Criminal Code of Georgia, Articles 40, 41 and 43 of the Prison Code, as well as “The local councils of the special penitentiary service, a state sub-departmental institution included in the system of the Ministry of Justice of Georgia On approval of the procedure for consideration and decision-making of the issue of early release” according to the procedure ap-

proved by the order No. 320 of the Minister of Justice of Georgia dated August 7, 2018. Of these acts, the Criminal Law Code of Georgia and the Prison Code regulate the specifics of replacing the unpaid part of the sentence with a lighter one only in general, the important details of the matter, such as the evaluation criteria and the measure of justification, are determined by the above-mentioned order.

When familiarizing with the order, it is logical that the question arises as to how perfect the defined evaluation marks are or whether some criterion needs to be added, which will further strengthen the justification of the local council's decision. In this case, I consider it expedient to write as the 6th criterion such an evaluation mark as failure to make a summary decision in another criminal case. Here, the mentioned criterion can be a kind of help to the local councils, when the negative context is created only by the nature of the crime, and this will further strengthen the argumentation of making a negative decision, especially when the already convicted person has appealed the decision of the council in court and there is a dispute regarding the invalidity of the act, which is often the case. A case when the justice enforcement body fully satisfies the claimant's claim and after the release the person returns to the penitentiary either because of a guilty verdict or because he committed a new crime. Here, someone might have the idea that the presumption of innocence is violated in a way, although I cannot agree, from whom a specific decision was taken at a specific stage of the review, and in the resolution part, a corresponding reference is made by the decision-making body, that for that stage, it is meant the stage of consideration of the benefits provided by the law. The criteria of the context are outweighed by the negative, which does not imply that such justification may be present at other times, it may be evaluated positively by the Council in the sense that at a specific stage the goal of the punishment is not achieved and the society outside the institution is not endangered. On the one hand, it is undesirable for this to happen, and if it turns out that the beneficiary placed in the institution is justified, he can already apply to the council for the distribution of the specified benefit, here, in this case, the local council will make

20 Part 2 of Article 47 of the Criminal Code of Georgia. <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/16426?publication=253>> [Last seen 12.07.2023]

21 Order No. 320 of the Minister of Justice of Georgia. <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4289728?publication=0>> [Last seen 01.08.2023]

an appropriate decision based on the new circumstances, weighing public and private interests and their confrontation.

“Based on the procedure for consideration and decision-making of the issue of conditional release from serving the sentence by the local councils of the state sub-departmental institution – Special Penitentiary Service, included in the system of the Ministry of Justice of Georgia” according to the order of the Minister of Justice of Georgia dated August 7, 2018 No. 320²² Applied punishment – encouraging facts, which testify to the behavior of the convict in the penitentiary institution, how much he complies with the regime requirements, whether he complies with the rules defined by the institution’s statute, etc. Sh. As one of the substantiating circumstances of the decision by the reviewing body, it is recommended to make a relevant legislative change in such a way that it is recorded that it is not necessary for a disciplinary punishment to be valid, since this is a general characteristic of the convicted person’s personality and thus it is assessed what kind of relationship he has with the rules of behavior established in the penitentiary institution. In paragraph 21 of the petitions submitted to the local council, there were many times the relevant data on imposing multiple disciplinary penalties and leaving them outside the evaluation of their dynamics will only result in not taking into account the actions of the beneficiary when making a decision, which is incorrect. In such a case, we come again and again to the discussion with the goals of the punishment, that if the convict shows antisocial behavior tendencies again at a certain stage in the penitentiary institution, there is a probability that the same will be revealed in the case of release. Therefore, it is important to evaluate the invalid disciplinary punishment of the convicted person in conjunction with other factors, with the appropriate evaluation marks, after which the council will make the appropriate decision.

Local Council, as an administrative body, is obliged to make a decision based on the discretionary authority, taking into account public and private interests. “The discretionary authority of an administrative body is seen when, in the case of

establishing the conformity of the actual composition of the law and the fact, it has the opportunity to choose the appropriate legal result”,²³ where the interests of each party in a specific case should be evaluated, contrasted with the other interest and checked.²⁴ Here, the question may arise as to how authorized the local council is to rely on only one criterion when considering the issue of replacing the remaining sentence with house arrest. According to Article 2 of the General Administrative Code of Georgia, Section 1, Subsection L,²⁵ the discretionary authority gives the administrative body or official the freedom to choose the most acceptable decision from several decisions in accordance with the law based on the protection of public and private interests. Taking into account the mentioned norm, we can conclude that the local council is not limited to give priority to only one main criterion, for example, the nature of the crime, when deciding on the matter of replacing the unpaid part of the sentence with a lighter one, here the council is authorized to assess how appropriate it is to replace the remaining sentence with house arrest. This should be dictated by the inner conviction of the members of the Council and should be based only on a qualified assessment of the objective and subjective circumstances of the disputed issue. Based on this, only one criterion may become the basis for making a negative or at least a positive decision.

It is important to pay attention to the part of the Public Defender’s 2022 report²⁶ that deals with the procedure for conducting oral hearings, whereby the Public Defender recommends making changes to the Prison Code and defining mandatory criteria for conducting oral hearings by the local council. I think that the legislative initiative to amend the prison code is inappropriate, since it violates the discretionary powers of the council. In addition, all mandatory criteria are expected to be

23 Turava P., (2020), “General administrative law”, Tbilisi, p. 100.

24 Tskhadadze k., (2016), “Relevance of constitutional-legal principles for administrative law”, popular scientific journal of administrative law, Tbilisi, p. 10.

25 Article 2 of the General Administrative Code of Georgia, Article 2, Part 1, Subparagraph L. <<https://matsne.gov.ge/document/view/16270?publication=43>> [Last seen 07.08.2023]

26 Special Report of the Public Defender of Georgia for 2022., (2022), Tbilisi, p.60.

22 Order No. 320 of the Minister of Justice of Georgia. <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4289728?publication=0>> [Last seen 01.08.2023]

of a general nature, which are taken into account based on unwritten norms, in addition, there are cases when the petition and case materials presented to the Council do not necessarily require additional questions. Accordingly, the writing of mandatory criteria will lead to the consideration of an unreasonably large volume of cases at the oral hearing, which creates the risk of violating the legislative deadline, as well as deprives the party of the opportunity to enjoy timely and quality justice. In addition, it is necessary to take into account the fact that the activities of local council members are unpaid, they are employed in different institutions, if the human resources of the local council apparatus will increase, at the same time, the council members will be fairly compensated, then it is possible to start discussing the process of implementing the given legislative change, although Based on today's data and existing circumstances, it is impossible to implement an appropriate response at this stage.

In today's situation, if we look at the contents of Article 43, Part 8 of the Prison Code,²⁷ it creates some ambiguity in terms of consideration of replacing it with a lighter punishment. In the mentioned norm, it is not explicitly stated that if the convicted person's petition to change the remaining sentence to house arrest was rejected, he has the right to apply to the local council to change the remaining sentence to community service. The discussion on this norm can be taken in two directions: in the first case, we should equip the convict with the right of appeal in the sense that the petition of the beneficiary will be considered for community service despite the fact that 6 months have not passed since the refusal to change the remaining sentence to house arrest, and we should cite as an argument the fact that he They did not reject the request for commuting to community service, the fact that they did not replace the remaining part with house arrest does not mean that the local council will discuss commuting with community service at the next session. The second reasoning should be developed in such a way as to limit the right to review from the point of view that since both types of punishment are of a lighter type, it

is mandatory to pass the term established by the prison code against the background that the norm itself offers a general record in relation to the given topic. If we carefully observe the content of the above-mentioned article, we will understand that the entry in the legal norm – “on the same charge” refers to all types of lighter punishment in general, and not to a specific one, therefore, we can conclude that if the convicted person refused to change to work useful for society, it is mandatory to go out six months after refusal to consider a motion to commute the remaining sentence to house arrest. The same reasoning was developed in the decision of the Administrative Affairs Board of the Tbilisi City Court of April 29, 2022, where the court shares the position of the defendant (local council) and notes that the legislator considers it possible to discuss the motion submitted to replace the unpaid part of the sentence with two different punishments of a lighter type by observing the 6-month period, When submitting the mentioned deadline in an exceptional manner or at the same time.²⁸

Acceptability is also taken into account as to what is meant by the entry specified in Section 8 of Article 43 of the Prison Code – “special circumstance”.²⁹ Not a single legal act, like the Prison Code, contains a list of special circumstances or any kind of definition that would allow the council to consider the convict's petition to change the remaining sentence to house arrest in violation of the deadline set by the legislation. It is recommended, from this point of view, to make appropriate changes in the Prison Code and to give an explanation to the “dead record” of the given norm, which will contribute to the development of practice in this direction. As one of the special circumstances, we can consider the case when the justice-executive body obliges the local council to issue a new individual administrative-legal act in connection with the motion to replace the remaining sentence with house arrest. From here on there shouldn't be the waiting process, as to when the six-month period, established be the legislation, will pass after the refusal of house arrest. I think,

27 Section 8 of Article 43 of the Prison Code of Georgia. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/91612?publication=39> [Last seen 07.08.2023]

28 Decision N3/ 3207-21 of April 29, 2022 of the Administrative Affairs Board of Tbilisi City Court .

29 Section 8 of Article 43 of the Prison Code of Georgia. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/91612?publication=39> [Last seen 07.08.2023]

that the above discussion will help the person interested in this topic to further develop the process of scientific research and expand the list of special circumstances.

It is also necessary to analyze whether it is possible for the local council at the request of the convict to simultaneously consider the petitions regarding the replacement of the unpaid part of the sentence with both types of light punishment. If we think about it, we will see that the convicted person petitions the council for the application of a specific type of light punishment, and the administrative body makes the decision within the framework of the submitted request. It is significant that the legislator does not limit the author of the petition to submit a request/petition regarding the use of only one type of punishment, which gives the Council the opportunity to discuss and make one or two different decisions if both petitions are submitted at the same time. Based on this, we conclude that it is quite possible to consider the issue of replacing the remaining sentence with community service and house arrest for one convicted person in one session.

That house arrest is an effective and real alternative to imprisonment in Georgia is evidenced by the above-mentioned provisions, as well as the statistical data that confirm the number of decisions taken by local councils to replace the remaining sentence with house arrest, as well as the number of appeals to the specified authority. In particular, during the 12 months of 2022, 2,580 petitions regarding the replacement of the unpaid part of the sentence with a lighter punishment – house arrest were considered. 270 convicts had the unpaid part of the sentence replaced by house arrest (7 women and 263 men, including 0 – minor men, 0 – minor women). 2310 convicts were not satisfied with the petition to replace the unpaid part of the sentence with house arrest.³⁰ The only thing that emerged during the research process was the fact that until this stage neither the court nor the local councils produce such statistics, which would show the person interested in the issue the number of persons returned to the penitentiary institution in terms of gender and age, indicating the grounds of conviction. Based on this, it is neces-

sary to develop such an accounting rule, which represents the mentioned concepts together, with one standard, in a broken form. The main goal is to assess how effective the form of punishment is and whether its use has harmed public and private interests, even in terms of not achieving the goals of the punishment.

Observing the practice of the local council, the need to issue an order of the Minister of Justice, which determines the procedure for making a decision on the change in the regime of execution of house arrest, was also highlighted. This will simplify the decision-making process for the decision-making body, as well as determine the rationale for the decision. It is necessary to write in the order the guiding standards – criteria for the change in the regime of execution of house arrest, as one evaluation sign we may consider the existence of an agreement signed between the released person and the employer, which states that the specified time objectively prevents the person from performing his work perfectly due to the specifics of the work, also the following criterion may be the person The degree of health condition, which proves the need to make a change in the decision made by the local council, because the beneficiary should be fully provided with the necessary assistance from the medical staff, etc. Sh. As much as possible, the time determined by the council should help the released person to rehabilitate in the society, however, such cases should not be overlooked, where it is necessary to define a relatively strict regime where both private and public interests should be balanced again and again, this applies to such cases when the court from the side, the local council was instructed to issue a new act on the release of the convict, the factual circumstances contained in the petition creating the necessity to establish the mentioned regime. This especially applies to cases when the position of the local council and the justice enforcement body is radically different from each other, the person meets 4 out of 5 criteria to refuse to change the sentence, while the court takes a completely opposite position in its decision. As we can see, a number of issues have accumulated for this stage, which have not been discussed in the scientific community until now. Most of the above statements are the first attempt at a complex study of the research topic.

30 <<http://sps.gov.ge/ka/public-information/2/>> [Last seen 21.08.2023].

COURT PRACTICE MORE LIGHT FACIAL PUNISHMENT – HOUSE ARREST OF USE TO THE ISSUE WITH REGARD TO

In the present chapter, the issue of ordering house arrest will be discussed only based on judicial practice, only a part of the cases where small flaws have been identified has been selected, this does not serve to criticize or reprimand the court, but rather the process of avoiding violations and reducing the number of errors in the future, as the objective truth will be established.

T. Bilis, in one of the judgments, when determining the hours, the Chamber of Criminal Affairs refers to the first part of Article 69 of the Code of Juvenile Justice – according to the first part of Article 69, during the period of house arrest, he shall be obliged to stay at his place of residence from 22:00 to 07:00.³¹ Regarding the regime of house arrest, the court wrote only this in the verdict. Based on what the judge determined this period of time, to what extent specific factual circumstances were taken into account, which shows the necessity of its determination, nothing similar is clear from the judgment. It is advisable to include some argumentation in the justification part when discussing the use of house arrest.

The obligation to stay at the place of residence and the specified period of time when imposing house arrest as the main punishment is indicated by the judgment of the Criminal Chamber of the Tbilisi Court of Appeal dated January 04, 2020, by which in the judgment of the Mtskheta District Court dated May 05, 2019 P. Regarding B, the part of the punishment was changed. P. B. He was found guilty of committing the crime provided for in Article 19, 177, Part 2, Sub-paragraph "b" of the Criminal Code of Georgia, and the form and measure of punishment was determined to house arrest for 2 (two) years. P. B. He was released from custody in the courtroom. P. B.'s time in prison was included in the term of his sentence – from January 10, 2018 to January 14, 2018 and from May 5, 2019 to January 4, 2020. From the verdict, it is clear that Tbilisi Court of Appeal P. 2 years of house arrest was determined as the form

and measure of the punishment for B.³² However, he did not indicate the regime conditions, during which period he should be in the residential area, and there is no established rule regarding the obligation to stay in the residential area. Based on this, we can conclude that the rule defined by the first part of Article 471 of the Criminal Code of Georgia was violated by the court.³³

According to the judgment of the Tbilisi City Court of October 20, 2017, L. J. He was found guilty of committing a crime under the first part of Article 177 of the Criminal Code of Georgia and was sentenced to house arrest for 8 months. L. J. was obliged to stay at the place of residence from 03:00 to 08:00. It is clear from the above judgment that the judge L. J. was ordered to stay at his residence from 3:00 p.m. to 8:00 a.m.³⁴ I believe that the imposed regime is unreasonable from the point of view that the rehabilitation of a person is completely impossible at the given moment, in this case it is pointless to even discuss the issue of the possibility of receiving an education. In addition, the given circumstance may facilitate committing a new crime.

As for the existing judicial practice regarding the decisions made by the local council, we cannot avoid discussing their non-uniformity. A clear example of this is the decisions of the Administrative Affairs Board of the Tbilisi City Court dated March 4, 2022³⁵ and February 28, 2022,³⁶ which were issued against the same person, based on identical factual circumstances, in one case the judge partially satisfied L. K. In the second case, he did not satisfy the claim, and the part of the justification is so well argued that an objectively thinking person will not even notice the special difference when reading them. L. K. He was convicted many times, in the past he was given the benefit provided by the law, although this was not found to be a positive circumstance that changed his behavior and was again implemented by L. Various types of crimes, including

32 Judgment of January 04, 2020 of the Criminal Chamber of the Tbilisi Court of Appeal, case No. 1a/g-04-20.

33 Criminal Code of Georgia. <<https://matsne.gov.ge/document/view/16426?publication=253>> [Last seen 21.09.2023].

34 Vardzelashvili I., (2020), "Some issues of sentencing (analysis of judicial practice)", Tbilisi, p. 28-29.

35 Decision N3/7692-21 of March 4, 2022 of the Administrative Affairs Board of Tbilisi City Court.

36 Decision N/8099-21 of February 28, 2022 of the Administrative Affairs Board of Tbilisi City Court.

31 Judgment of Tbilisi Court of Appeal of November 27, 2017, case No. 1a/g-27-17.

robbery, were committed by K. Accordingly, the justification of the decision of the Tbilisi City Court of March 4, 2022, only on the basis that the appealed act does not contain sufficient justification regarding the reason for the negative decision of the disputed issue by the administrative body is disputed, even in the sense that no reference is made as to what circumstances the review body left outside of the assessment. And why did he satisfy his claim in part, when there are 3 evaluation marks out of 5 guiding standards in his case. The argumentation that this was dictated by the inner conviction of the judge is not sufficient justification in this case. It is expedient, in the presence of similar circumstances, to develop the judicial practice in such a way that some common standard is formed and there is no place for non-uniform decisions to be made.

In the process of the research, there were also cases where completely unsubstantiated decisions were taken from the justice implementing body in relation to the results of the local council, which directly concerns the issue of replacing the remaining sentence of the convicts with house arrest. As an illustration, we present to you the decision of the Administrative Affairs Board of the Tbilisi City Court dated December 14, 2020, by which G.J.'s claim was partially satisfied. While considering the issue of changing G.J.'s remaining sentence to a lighter one – house arrest, the council took into account the convict's attitude towards the institution's administration and other personal characteristics. The fact of encouragement during the serving of the sentence, although the attention was focused on the nature of the crime, there was a combination of crimes, in particular, the threat of harming health was carried out by G.J. In addition, domestic violence in the presence of a minor, which caused physical pain and suffering to the victim. In addition, the fact that G.J. In the past, he was convicted for committing a crime related to property – fraud. Accordingly, the nature of the committed crime, the circumstances and circumstances in which the crime was committed, as well as past convictions had a particularly negative impact on the consideration of the issue of the convicted person by the local council. Accordingly, for that moment, he considered that the negative opinions accompanying the criteria defined by the order of the Minister of Justice 320 could not be nullified and could not be outweighed by oth-

er positive context criteria. Against the background of these factual circumstances, Judge G.J. The claim was partially satisfied on the grounds that the wife G.J. He forgives the illegal act committed against him and has no complaints with him.³⁷ In this case, as we can see, the judge rejected the criteria defined by the Council's guideline standard and brought forward the notarized consent of the victim in the case, against the background that the position of the victim is not at all an evaluation mark established by the mentioned act. There is no understanding of the victim's point of view, although partial satisfaction of the claim on this basis alone is completely unfounded. I think the Council rightly made a negative decision to change the remaining sentence of G.J. to house arrest, it is his positive obligation to take care of creating normal living conditions for minors. on living in a safe environment. The priority of the minor's best interest first of all involves taking care of his safety, health protection, normal physical, moral and mental development, therefore, the judge should take the mentioned circumstances into consideration.

As for the practice in the higher instance, the situation is as follows: the appellate court rarely changes the decisions made by the court of the first instance, in the legal assessment of leaving them unchanged it is mainly noted that the factual circumstances have been correctly assessed by the city court and the legal validity of the decision does not raise doubts. The amendment of decision No. 3/6450-19 of the Tbilisi City Court of November 21, 2018, by which the lawsuit of the convicted person was fully satisfied, is included in the exceptional circle. Based on the factual circumstances of the case, the Tbilisi Court of Appeal partially satisfied the appeal of the local council and ordered the administrative body to re-examine the case based on the investigation of the circumstances essential to the case.³⁸

In the case of the Court of Cassation, the practice of appealing the decision of the Court of Appeal has been introduced in the penitentiary system for several months, at this stage, the majority of the decisions of the Administrative Affairs Chamber of

37 The Board of Administrative Affairs of the Tbilisi City Court of December 14, 2020, Decision N3/4313-20.

38 Tbilisi appeal Decision of the court No. 3 b / 295-19 of September 11, 2019 .

the Supreme Court refer to leaving the cassator's appeal against the decision of the Administrative Affairs Chamber of the Court of Appeals unconsidered, even the Supreme Court's ruling of May 30, 2023, which e. The cassation appeal of E. was left unconsidered by the court of cassation and the ruling was issued using the first article of the Administrative Procedure Code, Articles 60, 396, 399 of the Civil Procedure Code.³⁹

RELATIVE TO HOUSE ARREST – LEGAL DESCRIPTION

This chapter will discuss the peculiarities of using house arrest against the background of legal traditions and experience of foreign countries.

The electronic bracelet was first introduced in the USA in 1983 and immediately attracted the attention of criminologists from other countries. Its purpose was to relieve the overcrowded prisons. After the US, electronic surveillance was introduced from 1998 to 2000 in European countries, Sweden, Great Britain, and the Netherlands and later also in Switzerland, Spain, Portugal, Italy, France, Belgium and Germany either as a codified obligation or punishment or as a pilot project. Electronic wristbands are particularly popular in Sweden, Great Britain, the Netherlands and Belgium. In Southern European countries, they are used relatively less.⁴⁰

of some countries, the name of house arrest is simply changed and it is called house arrest. Slovakia is such a state. According to the Criminal Law Code of Slovakia, a person is liable to stay away from home for up to 1 year. Criminals sentenced to stay away from home are subject to the following conditions:

- The offender is obliged to stay at home for a certain period of time committed by a court decision;
- The offender is obliged to lead a decent life;
- The offender is obliged to submit the required report to the surveillance electronic monitoring, if he has been ordered to do so by a court decision;

- The offender has the right to leave his home only when it is based on urgent reasons for the necessary time.

Any breach of these terms may result in the revocation of any alternative penalty imposed. If this is the case, the court will change the two days of the unfulfilled curfew to 1 day of imprisonment. The Criminal Procedure Code of Slovakia does not provide for a special norm on electronic surveillance. Supervision of the offender is carried out by probation and mediation officers, perhaps through visits to the offender's home. In the Slovak Republic, a special act is still under discussion – whether electronic monitoring will be used or not. There are many issues that need to be resolved before the bill can be passed. For example, what kind of electronic devices should be used, issues of the dignity of the offender, the scope of privacy of the offender and his family, the ethical aspects of the execution of a sentence of imprisonment, issues of sexual and domestic violence offenders.⁴¹

In the home country of the electronic wristband, the US, as a rule, this device is used against people with a low risk of committing a crime. These are persons who have committed light health damage, light or medium crimes against property, who are characterized by a low risk of recidivism and appear to be part of a solid social background. This punishment is especially often used in the USA and Sweden for drunk drivers who have committed a crime.⁴²

In England, electronic bracelets are mainly used for property, traffic and drug crimes.

Pilot programs for the use of electronic wristbands have been implemented in the Netherlands since 1995. Electronic wristbands are used not only for those who are inevitably facing short-term imprisonment, but also for parole. In the Netherlands, e-mail we also find a combination of bracelet and community service.⁴³

In Spain, convicts are subject to house arrest (house arrest) for a maximum of 12 days. An of-

39 Judgment of the Supreme Court of May 30, 2023 Nbs-283(K-23).

40 Collective of authors, (2016), "Trends of Liberalization of Criminal Law Legislation in Georgia", Tbilisi, p. 700.

41 Tobiasova L., (2007) "Development And Construction of the European Legal System, Alternative Penalties" Bratislava, p. 271.

42 Kubik, (2001) "Strafen und ihre Alternativen im Zeitlichen Wandel", Berlin , S:618.

43 Önel., (2012)Verfassungsmäßigkeit und Effektivität der "Elektronischen Fußfessel", in: Jahrbuch des Kriminalwissenschaftlichen Institutes der Leibniz Universität Hannover, B. 1, S: 13 .

fender who is sentenced to stay away from home is obliged to serve the sentence imposed on him in his home or in another place, as determined by the court order from the judge. The sentence may be executed in parts, that is, with one or more interruptions. The duration of the sentence remains the same, although it works intermittently, only on Saturdays and Sundays (staying away from home on weekends). Weekend (weekend) curfews are imposed during sentencing and they usually work in the prison closest to where the offender lives. A judge or court may, through sentencing, order indoor detention on other days of the week or in a different location. If the offender has two unauthorized absences (negligence) the superior judge can impose the sentence without any delay (termination). Currently, Spain will see a bill to repeal (weekend curfew) because it is ineffective, as shown by seven years of (unsatisfactory) experience with this type of punishment.⁴⁴

Of the German states, the state of Hesse has the most experience in using electronic wristbands. This party introduced this new means of control since 2000. The Hesse pilot project envisaged the use of an electronic bracelet in the following cases:

1. Imposition of duty in case of a conditional sentence;
2. Instead of revoking the conditional sentence;
3. Behavior control after preventive detention;
4. instead of pre-trial detention and later also;
5. When pardoning the land of Hessian according to the Law on Pardoning;
6. Later, the blood of minors was added to this list.

A special measure of law. "Preliminary release" of minors four months before the execution of the sentence, to adapt to the conditions of freedom.

In all these cases, an electronic bracelet can be used only and only when the use of imprisonment without it would be an urgent necessity. In this way, the electronic wristband in Hessen serves two functions. This is either an alternative to mandatory imprisonment, or a means of supervision for those released from preventive detention.⁴⁵

In some countries, part of the cost of electronic

monitoring is reimbursed by the convict. In Austria, this amount is 22 euros per day.⁴⁶

The comparative analysis reveals that the existing system in Georgia is radically different from the point of view that house arrest is not divided into forms, as well as the amount of fees imposed in the case of execution of house arrest through electronic supervision is also different, as well as social. Exemption of vulnerable persons from payment of the said tax, during the research process it was not possible to find such a norm that regulates the circle of persons exempted from payment of 22 euros daily in Austria, the fact that the decision-making body for the appointment of house arrest and the manner of its activities, along with its functions, is radically different from our country should be taken into account.

CONCLUSION

As we can see, house arrest is an alternative form of imprisonment and is not alien to Georgian legislation, the court practice and the past period have clearly, with all clarity, presented its positive and negative aspects, which were discussed in the present article with a general legal description.

As a result of the study of practical and scientific materials, I consider it appropriate to formulate several provisions that include an innovative solution to the existing shortcomings in relation to the present topic:

It is appropriate to interpret house arrest as a type of non-custodial punishment, which implies the obligation to stay continuously at the place of residence of the convicted person/minor during the corresponding period of the day and night established by the legal act. Execution of sentence using means of supervision.

Georgian legislation offers different terms of house arrest for adult convicts and minors, in the case of an adult, a person without a conviction may be sentenced to house arrest for a period of six months to two years, and for a minor, six months to 1 year, as regulated by Article 69, Part 2 of the

44 Tobiasova L., (2007), Development And Construction of the European Legal System, Alternative Penalties, Bratislava, p. 272.

45 Mayer M. (2004), "Modellprojekt elektronische Fußfessel, Freiburg im Breisgau, S:16.

46 Mchedlishvili-Hedrikhi K., (2017) "House arrest as an alternative to imprisonment in juvenile justice – historical, legal aspects and peculiarity of appointment, current issues of criminal law", N1, p.70.

Code of Juvenile Justice. It is obvious that there is no difference between the lower limit of punishment for both minors and adults, and the upper limit is not identical, and this indicates disproportionality. Lowering the threshold has long been suspected of being disproportionately large.

It is also acceptable to take into account the fact that until now there is no such legal record in the current legislation that would regulate the basic rules and conditions for determining the regime of house arrest, which would take into account the individual report of a person and various types of circumstances, which would clearly present the main grounds on the part of the decision-making body, which became the main argument for defining a specific time period.

It is appropriate to write in the order of the Minister of Justice No. 320 as the 6th criterion such an assessment mark as failure to make a summary decision on another criminal case.

It is important, when discussing the distribution of benefits provided by law, the invalid disciplinary punishment of the convicted person should be evaluated together with other factors with appropriate evaluation marks, after which the appropriate decision will be made by the council.

It was determined that the local council is not limited to give priority to only one main criterion, for example, the nature of the crime, when making a decision on the issue of replacing the unpaid part of the sentence with a lighter one, here the council is authorized to assess how appropriate it is to replace the remaining sentence with house arrest. This should be dictated by the inner conviction of the members of the Council and should be based only on a qualified assessment of the objective and subjective circumstances of the disputed issue. Based on this, only one criterion may become the basis for making a negative or at least a positive decision.

Writing mandatory criteria will lead to the consideration of an unreasonably large volume of cases at the oral hearing, which creates the risk of violating the legal deadline, as well as depriving the party of the opportunity to enjoy timely and quality justice.

The legislator considers it possible to consider the motion to change the unpaid part of the sentence with two different punishments of a lighter

type by observing the 6-month time limit, when the mentioned time limit is not protected in an exceptional manner or when it is submitted at the same time.

Not a single legal act, like the Prison Code, contains a list of special circumstances or any kind of definition that would allow the council to consider the convict's petition to change the remaining sentence to house arrest in violation of the deadline set by the legislation. It is recommended, from this point of view, to make appropriate changes in the Prison Code and to give an explanation to the "dead record" of the given norm, which will contribute to the development of practice in this direction.

The legislator does not limit the author of the petition to submit a request/petition regarding the application of only one type of punishment, which gives the Council the opportunity to discuss and make one or two different decisions if both petitions are submitted at the same time.

During the research process, it was revealed that until this stage, neither the court nor the local councils produce such statistics that would show the person interested in the issue the number of persons returned to the penitentiary institution in terms of gender and age, indicating the grounds of conviction. Based on this, it is necessary to develop such an accounting rule, which represents the mentioned concepts together, with one standard, in a broken form.

Observing the practice of the local council, the need to issue an order of the Minister of Justice, which determines the procedure for making a decision on the change in the regime of execution of house arrest, was also highlighted.

The article selects only a part of the cases where small flaws are revealed, this serves not to criticize or reprimand the court, but rather to the process of avoiding violations and reducing the number of errors in the future, as the objective truth is established.

The presence of non-uniform practice regarding decisions made by local councils was highlighted.

By comparison – by conducting a legal analysis, the existing system at the national level was compared with the models known at the international level, the peculiarities of the use of house arrest were highlighted against the background of the legal traditions and experience of foreign countries.

BIBLIOGRAPHY:

Georgian language literature:

1. Collective of authors, (2016), "Trends of Liberalization of Criminal Law Legislation in Georgia", Tbilisi.
2. Benidze V., (2003) "Peculiarities of using arrest and house arrest as preventive measures", (diss.), Tbilisi State University, Tbilisi.
3. Vardzelashvili I., (2020), "Some issues of sentencing (analysis of judicial practice)", Tbilisi.
4. Kherkheulidze I., (2014), "Probation Institute – Institute for Ensuring the Reintegration of Juvenile Offenders (Analysis of the Criminal Justice Approach of Georgia and the USA)", Mzia Le-kveishvili 85, Jubilee Articles Collection, Tbilisi.
5. Turava P., (2020), "General Administrative Law", Tbilisi.
6. Pradel J., (1999) "Comparative criminal law", Tbilisi.
7. Mchedlishvili-Hedrikhi K., (2017), "House arrest as an alternative to imprisonment in juvenile justice-historical, legal aspects and peculiarity of appointment", Current issues of criminal law, N1, Tbilisi.
8. Tskhadadze k., (2016) "Relevance of constitutional-legal principles for administrative law", scientific-popular journal of administrative law, Tbilisi.

Foreign literature:

1. Schmidt A., (1998), "Electronic monitoring: What does the literature tell us?" Federal Probation, 62(2).
2. Josine Junger-Tas., (1994), "Alternatives to prison sentences, experiences and developments", Copyright 1994 Kugler Publications – Amsterdam / New York.
3. Dodgson K., Mortimer E., (2000), "Home detention curfew - The First Year Of Operation", Research Findings.
4. Tobiasova L., (2007), "Development And Construction of the European Legal System, Alternative Penalties", Bratislava.
5. Макалинский.П.В., (1907), "Практическое руководство для судебных следователей", Изд-во б-е, СПб.
6. Люблинский П.И., (1906) "Свобода личности в уголовном процессе", СПб.
7. Ибрагимов Т., (2017), "ИСТОРИЯ РАЗВИТИЯ ДОМАШНЕГО АРЕСТА КАК МЕРЫ ПРЕСЕЧЕНИЯ В РОССИИ", Новосибирск.
8. Kubik., (2001), "Strafen und ihre Alternativen im Zeitlichen Wandel", Berlin.
9. Mayer M., (2004), "Modellprojekt elektronische Fußfessel", Freiburg im Breisgau.

10. Önel., (2012), Verfassungsmäßigkeit und Effektivität der "Elektronischen Fußfessel", in: Jahrbuch des Kriminalwissenschaftlichen Institutes der Leibniz Universität Hannover, B. 1.

Legal Acts (Normative material):

1. The Criminal Code of Georgia.
2. Criminal Procedure Code of Georgia.
3. Administrative Procedure Code of Georgia.
4. General Administrative Code of Georgia.
5. Juvenile Justice Code of Georgia.
6. Prison Code of Georgia.
7. Order N320 of the Minister of Justice of Georgia dated August 7, 2018.
8. Order No. 146 of December 28, 2017 of the Minister of Penitentiary and Probation of Georgia.

Recommendations:

1. 2022 special report of the Public Defender of Georgia, 2022, Tbilisi.

Electronic resource (addresses of web pages):

1. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/16426?publication=253>
2. https://www.unodc.org/pdf/criminal_jus-tice/07-80478_ebook.pdf
3. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3957873?publication=0>
4. <http://chnm.gmu.edu/history/faculty/kelly/wciv/science/galileo.htm>
5. <https://ka.warbletoncouncil.org/aportacio-nes-galileo-galilei-17>
6. http://www.slate.com/articles/news_and_politics/explainer/2009/01/youre_grounded.html
7. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/16426?publication=253>
8. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4289728?publication=0>
9. <https://matsne.gov.ge/document/view/16270?-publication=43>
10. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/91612?publication=39>
11. <http://sps.gov.ge/ka/public-information/2/>
12. <https://matsne.gov.ge/document/view/16426?-publication=253>

Court decisions:

1. Judgment of the Supreme Court of May 30, 2023 Nbs-283(K-23).
2. Decision No. 3b/295-19 of the Tbilisi Court of Appeal dated September 11, 2019.
3. Judgment of Tbilisi Court of Appeal of November 27, 2017, case No. 1a/g-27-17.

4. Judgment of the Criminal Chamber of the Tbilisi Court of Appeals dated January 04, 2020, case No. 1a/g-04-20.
5. Decision N3/7692-21 of March 4, 2022 of the Administrative Affairs Board of Tbilisi City Court.
6. Decision N3/3207-21 of April 29, 2022 of the Administrative Affairs Board of the Tbilisi City Court.
7. Decision N/8099-21 of February 28, 2022 of the Administrative Affairs Board of Tbilisi City Court.
8. Decision N3/4313-20 of the Administrative Affairs Board of the Tbilisi City Court of December 14, 2020.

შინაპატიმრობა, როგორც საპატიმრო სასკელის ალტერნატივა თანამედროვე ქართულ სამართალში (ევოლუცია და ტრანსფორმაცია)

მარიამ გელაშვილი

სამართლის დოქტორანტი, ასისტენტი სისხლის სამართლისა და სასჯელადსრულების
სამართლის მიმართულებით, კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი, საქართველო

პრესტიჟი

წინამდებარე სტატია ეძღვნება თანამედროვე ქართულ სამართალში არსებულ არასაპატი-
მრო სასკელის ერთ-ერთ სახეს – შინაპატიმრობას, მასში განხილულია კანონით გათვალისწი-
ნებული მოცემული შეღავათის გამოყენების სამართლებრივი პრობლემები, რაც ემყარება ემ-
ყარება პრაქტიკის ღრმა ანალიზსა და არაერთი სამეცნიერო ნაშრომის კვლევას.

თემის აქტუალურობა განაპირობა შიდასახელმწიფოებრივი კანონმდებლობის არასახა-
რბიელო მდგომარეობამ, სასამართლოს მხრიდან არაერთგვაროვანი პრაქტიკის არსებობამ
სპეციალური პენიტენციური სამსახურის ადგილობრივი საბჭოების მიერ მიღებულ გადაწყვე-
ტილებების „გადასინჯვასთან“ მიმართებით, სტატისტიკური მონაცემების აღურიცხველობამ,
ასევე, დასახელებული თემის თეორიულთან ერთად დიდმა პრაქტიკულმა მნიშვნელობამ რო-
გორც სამართალშემოქმედების, ისე სამართალგამოყენების პროცესში, გარდა ამისა, მოცემულ
კონცეპტან დაკავშირებით, თანამედროვე ქართული იურიდიული ლიტერატურის სიმწირემ.

სტატია მიზნად ისახავს მოხდეს შინაპატიმრობის სამართლებრივი ბუნებისა და რაობის გა-
რკვევა, არა მხოლოდ საქართველოს, არამედ საზღვარგარეთის ზოგიერთი ქვეყნის მაგალით-
ზე, რაც კიდევ უფრო საინტერესოსა და მრავალფეროვანს გახდის დარჩენილი სასკელის შინა-
პატიმრობით შეცვლის სამართლებრივი პრობლემების მეცნიერულ კვლევის პროცესს; გარდა
ამისა, მიზნად ისახავს გამოყენებით პრაქტიკაში დაშვებულ შეცდომათა ანალიზისა და შინა-
პატიმრობის მომწესრიგებელ ნორმებში არსებული ხარვეზების აღმოსაფხვრელად მეცნიერუ-
ლად დასაბუთებული რეკომენდაციების შემუშავებას.

განხორციელებული თეორიული/ემპირიული კვლევის შედეგები საშუალებას იძლევა სტა-
ტიაში გაკეთდეს სამართლებრივი ანალიზი ჩვენი ქვეყნისათვის აქამდე უცხო არასაპატიმრო
სასკელის შემოღება/დამკვიდრებაზე, თუ რამდენად გაამართლა აღნიშნულმა საკანონმდებ-
ლო ნოვაციამ და რა შეიძლება გაკეთდეს მისი შემდგომი დახვეწა/სრულყოფისათვის, რაც, სა-
ბოლოო ფამში, მიმართულია იქეთვენ, რომ სწორი კომპლექსური მიდგომის შედეგად, ადგილი
არ ჰქონდეს როგორც გადაწყვეტილების მიმღები ორგანოს, ისე სასამართლოს მხრიდან აღ-
ნიშნული სამართლებრივი მექანიზმის გამოყენების თაობაზე არაერთგვაროვანი პრაქტიკის
არსებობას.

წინამდებარე ნაშრომის ცალკეულ თავში დასმული პრობლემის კვლევისას გამოყენებუ-
ლია როგორც ისტორიული, ფორმალურ – ლოგიკური, დოგმატური, ფორმალურ – იურიდიული,

შედარებით სამართლებრივი, აღწერილობითი, სისტემური მეთოდები. ასევე, გამოყენებულია სამართლებირივი სტატისტიკის მონაცემები ადგილობრივი საბჭოების, ასევე, სასამართლოს პრაქტიკის შესწავლისა და განზოგადების მიზნით, ხოლო დასკვნით ნაწილი ეძღვნება, იმ შემაფარებელ დებულებებს, რომლებიც მიღებულია დასმული საკითხების შესწავლისა და სამეცნიერო დამუშავების შედეგად.

საკვანძო სიტყვები: შინაპატიმრობა, შეფასების კრიტერიუმები (შეფასებითი ნიშნები), საპატიმრო სასკელი

შესავალი

თანამედროვე ქართულ სამართალში დღითიდღე განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა როგორც სისხლის სამართლის, ისე სასკელა- დსრულების სამართლის კანონმდებლობის პუმანიზაციას, ვინაიდან კანონის სიმკაცრე არ აღმოჩნდა გამოსავალი პრაქტიკაში შექმნილი მდგომარეობისა. ბოლო წლებში განხორციელებულმა დემოკრატიულმა პროცესებმა, აგრეთვე, სისხლის სამართლის პოლიტიკის ლიბერალიზაციამ არასაპატიმრო სასკელების როლი თავისებურად წარმოაჩინა. სწორედ შინაპატიმრობის ინსტიტუტი ლიბერალიზაციის ერთ-ერთ გამორჩეულ გამოხატულებად შეიძლება ჩაითვალოს არასაპატიმრო სასკელთაგან არა მხოლოდ სრულ-ნლოვანი მსჯავრდებულების მიერ ჩადენილი დანაშაულის შეთხვევაში, არამედ არასრულ-ნლოვნებთან მიმართებითაც. ეს ძირითადად განპირობებულია იმით, რომ შინაპატიმრობა თავისუფლების აღკვეთის როგორც რეალური, ისე ეფექტური აღტერნატივაა, რომელიც არ არის დაკავშირებული მსჯავრდებულის საზოგადოებისაგან სრულ იზოლირებასთან და წარმოადგენს თავისუფლების აღკვეთის გამოყენების შეზღუდვის, ასევე, მსჯავრდებულთა რესოციალიზაცია – რეაბილიტაციის საუკეთესო საშუალებას. ამით, როგორც ვხედავთ, მართლისაწინააღმდეგო და ბრალეულ ქმედებასთან ბრძოლის სფეროში სახელმწიფო უკვე იყენებს ე.ნ. „პოსტკრიმინალურ წამახალისებელ“ ნორმებს, რომელთაგან ერთ-ერთია შინაპატიმრობის დანიშვნის და აღსრულების

სამართლებრივი საფუძვლები და სხვა.

საქართველოში სასკელის ამ სახის შემოღებიდან, რომელსაც თავის მხრივ, არც თუ ისე დიდი ხნის ისტორია აქვს, გავიდა საკმაო პერიოდი, შეიცვალა გარკვეული მეცნიერული ანალიზი მოცემული სამართლებრივი ინსტიტუტის ეფექტიან ფუნქციონირებასთან მიმართებით. შესაბამისად, თემის განხილვა, თავისი შეფასებებითა და რეკომენდაციებით, ვფიქრობ, საკმაოდ მნიშვნელოვანია, მით უფრო იმ ფონზე, როცა იგი კვლავ რჩება საზოგადოების დაკვირვების მუდმივ ობიექტად.

თემის აქტუალურობა განაპირობა შიდა-სახელმწიფოებრივი კანონმდებლობის არა-სახარისხის მდგომარეობამ; სასამართლოს მხრიდან არაერთგვაროვანი პრაქტიკის არ-სებობამ სპეციალური პენიტენციური სამსახურის ადგილობრივი საბჭოების მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებების „გადასინჯვასთან“ მიმართებით; სტატისტიკური მონაცემების აღურიცხველობამ, რაც ეხება იმ პირთა პენიტენციურ დაზესებულებაში შებრუნების საკითხს, რომლებიც სპეციალური პენიტენციური სამსახურის ადგილობრივმა საბჭოებმა გაათავისუფლა და შეუცვალა სასკელის მოუხდელი ნაწილი შინაპატიმრობით, ასევე, იმ პირების, რომლებსაც სასამართლომ ძირითად სასკელის სახედ განუსაზღვრა შინაპატიმრობა, თუმცა, მიუხედავად ამისა, მათ მიერ არ მოხდა დაკისრებული მოვალეობების შესრულება ანდა მათი მხრიდან ადგილი პქონდა ისევ დანაშაულის ჩადენას; ასევე, დასახელებული თემის თეორიულთან ერთად დიდმა პრაქტიკულმა მნიშვნელობამ როგორც სამართალ-

შემოქმედების, ისე სამართალგამოყენების პროცესში; გარდა ამისა, მოცემულ კონცეპტან დაკავშირებით თანამედროვე ქართული იურიდიული ლიტერატურის სიმწირემ.

სტატია მიზნად ისახავს – მოხდეს შინაპატიმრობის სამართლებრივი ბუნებისა და რაობის გარკვევა, არა მხოლოდ საქართველოს, არამედ საზღვარგარეთის ზოგიერთი ქვეყნის მაგალითზე, რაც კიდევ უფრო საინტერესოსა და მრავალფეროვანს გახდის დარჩენილი სასკელის შინაპატიმრობით შეცვლის სამართლებრივი პრობლემების მეცნიერულ კვლევის პროცესს, გარდა ამისა, მიზნად ისახავს გამოყენებით პრაქტიკაში დაშვებულ შეცდომათა ანალიზისა და შინაპატიმრობის მომწესრიგებელ ნორმებში არსებული ხარვეზების აღმოსაფხვრელად მეცნიერულად დასაბუთებული რეკომენდაციების შემუშავებას. საკვლევი თემის ჰიპოთეზას წარმოადგენს დადგინდეს თუ რამდენად ქმედითი სასკელის სახეა შინაპატიმრობა და რა განაპირობებს მისი გამოყენების სამართლებრივ პრობლემებს.

კვლევის მიზნის მისაღწევად, ფორმულირებულია ამოცანა: მეცნიერთა მოსაზრებების შესწავლა და პრობლემურ თემებთან დაკავშირებით კითხვებზე პასუხის გაცემის გზით კვლევის მიზნის მიღწევა, ამასთან, საზღვარგარეთის ქვეყნების გამოცდილების გამოკვლევა და რეკომენდაციების გაცემა მოქმედი კანონმდებლობის მოწესრიგება/სრულყოფის კუთხით.

კვლევის საგნად გვევლინება იურიდიულ, სოციოლოგიურ და ფილოსოფიურ ლიტერატურაში არსებული მოსაზრებები შინაპატიმრობის დანიშვნის საკითხთან მიმართებით, ასევე, მისი გამოყენებისას წარმოშობილი პრობლემების მიზეზების გამოკვეთის, გამოვლენის სახეებისა და ფორმების შესახებ შესაბამისი პოზიციები, ხოლო კვლევის ობიექტია – შინაპატიმრობის გამოყენებისას გამოვლენილი სამართლებრივი ხასიათის პრობლემები. თემის მეცნიერულ სიახლეზე საუბრისას ხაზი უნდა გაესვას შემდეგს:

- წინამდებარე სტატია პირველი ცდაა საკვლევი თემის კომპლექსური შესწავლის და წარმოადგენს პირველ მონოგრაფიულ გამოკვლევას;
- სტატიაში ჩამოყალიბებული იქნება პო-

ზიცია შემდეგ საკითხზე : შეზღუდული უნდა იყოს თუ არა ადგილობრივი საბჭო სასკელის მოუხდელი ნაწილის უფრო მსუბუქი სახის სასკელით შეცვლის თაობაზე გადაწყვეტილების მიღებისას, პრიორიტეტი მიანიჭოს მხოლოდ ერთ ძირითად კრიტერიუმს;

- სამართალზომელობითი და ნორმათშემოქმედებითი თვალსაზრისით, სტატიაში დასაბუთებული იქნება პოზიცია – რამდენად გონივრულია შინაპატიმრობის აღსრულების რეჟიმის ცვლილებაზე გადაწყვეტილების დასაბუთების სტანდარტი დარეგულირდეს კანონქვემდებარე აქტით;
- სტატიაში გაანალიზებული იქნება შეხედულება, თუ რამდენად მიზანშეწონილია საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2018 წლის 7 აგვისტოს N320 ბრძანებით დამტკიცებული წესის მე-13 მუხლით დადგენილი კრიტერიუმებს დაემატოს შეფასებითი ნიშანი – სხვა სისხლის სამართლის საქმეზე შემატამებელი გადაწყვეტილების მიუღებლობა;
- სტატიაში შეფასებული იქნება სისხლის საპროცესო სამართლებრივი პრობლემები, მაგალითად, სასამართლო გათავისუფლების მექანიზმის დანიშვნისას, რამდენად იღებს მხედველობაში სასკელის მიზნების მიღწევის საკითხს, რამდენად შესაძლებელია აღსრულება დაკისრებული მოვალეობების – განსაზღვრული რეჟიმის დაცვის ნაწილში;
- განხილული იქნება, თუ რა შეიძლება მოიაზრებოდეს განსაკუთრებულ გარემოებად;
- განმარტებული იქნება, პატიმრობის კოდექსის 43-ე მუხლის მე-8 ნაწილი შუამდგომლობათა განხილვის ქრილში და ა. შ.

შინაპატიმრობის არსი და მიზანები

შინაპატიმრობის კომპლექსური კლევის საწყის ეტაპზე მნიშვნელოვანია, გამოვიკვლიოთ, თუ რას წარმოადგენს მოცემული სასკელის სახე და როგორაა განმარტებული იგი

როგორც ქართულ იურიდიულ დოგმატიკაში, ისე მოქმედ საკანონმდებლო ნორმებში.

ქართულ სამართლებრივ ჩარჩოში შინაპატიმრობის არსის განსახილველად უნდა შევეხოთ როგორც სისხლის სამართლის კოდექსს, ისე არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსსა და „შინაპატიმრობის აღსრულების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს სასკალაღსრულებისა და პრობაციის მინისტრის 2017 წლის 28 დეკემბრის №146 ბრძანებას, ვინაიდან აღნიშნული სამართლებრივი აქტები განმარტავენ მის რაობას. სისხლის სამართლის კოდექსის 47¹-ე მუხლის თანახმად, შინაპატიმრობა ნიშნავს მსჯავრდებულისათვის დღე-ღამის განსაზღვრულ პერიოდში თავის საცხოვრებელ ადგილას ყოფნის ვალდებულების დაკისრებას.¹ არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსის 69-ე მუხლი სისხლის სამართლის კოდექსის 47¹-ე მუხლის მსგავსად ადგენს შესაბამის განმარტებას შინაპატიმრობის თაობაზე, რომლის მოქმედება ამ შემთხვევაში ვრცელდება არასრულწლოვანთა მიმართებით, რაც თავისთავად არ ნიშნავს იმას, რომ შინაპატიმრობაში მყოფი არასრულწლოვანი პირი, 24 საათის განმავლობაში სახლის პირობებში უნდა იყოს განთავსებული, გამომდინარე აქედან, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსის 69-ე მუხლი და სისხლის სამართლის კოდექსი შინაპატიმრობის ერთიან განმარტებას ახდენს. რაც შეეხება სასკალაღსრულებით სისტემას, საქართველოს სასკალაღსრულებისა და პრობაციის მინისტრის 2017 წლის 28 დეკემბრის №146 ბრძანებით დამტკიცებული წესის მე-4 მუხლის პირველ ნაწილი განსაზღვრავს შინაპატიმრობის აღსრულების რეჟიმს ისე, როგორც სისხლის სამართლის კოდექსის 47¹-ე მუხლი შინაპატიმრობას. ე.ი. მინისტრის ბრძანება აღრევს შინაპატიმრობის არსა და აღსრულების რეჟიმს ისე, თითქოს მათ შორის იოტის ოდენა სხვაობაც არ იყოს. ვფიქრობ, საქართველოს სასკალაღსრულებისა და პრობაციის მინისტრის 2017 წლის 28 დეკემბრის №146 ბრძანებით დამტკიცებული წესის მე-4 მუხლის პირველი ნაწილი უნდა ჩა-

მოყალიბდეს ისე, რომ არ მოხდეს ამ ორი კონცეპტის ცნებათა ერთმანეთში გაიგივება. ხაზგასასმელია, ის გარემოებაც, რომ დასახელებულ მუხლებში უმეტესი ნაწილი ეთმობა შინაპატიმრობის გამოყენებისათვის საჭირო პირობებს და იქმნება ის განწყობაც, რომ დეფინიციის ნაწილი წუნდაუდებელი სახით არ არის გაწერილი. მიმართია, რომ შინაპატიმრობა უნდა განიმარტოს როგორც არასაპატიმრო სასკალის სახე, რომელიც გულისხმობს სამართლებრივი აქტით დადგენილ, დღე-ღამის შესაბამის პერიოდში, მსჯავრდებულის/არასრულწლოვანის საცხოვრებელ ადგილზე მის უწყვეტად ყოფნის ვალდებულებას, რაც აღსრულდება ელექტრონული ზედამხედველობის საშუალების გამოყენებით ანდა ელექტრონული ზედამხედველობის საშუალების გამოყენების გარეშე იმ შემთხვევაში, თუ ტექნიკურად შეუძლებელია ელექტრონული ზედამხედველობის საშუალების გამოყენებით სასკალის აღსრულება. შესაძლოა, მოცემული განმარტება უნაკლო არაა, თუმცა ერთადერთი მცდელობაა იმისა, რომ კომპლექსური სახით მოხდეს შინაპატიმრობის რაობის წარმომჩენა, რაც მოცემული თემით დაინტერესებულ პირებს დაეხმარება კიდევ უფრო მეტად დახვეწოს ამ სასკალის ცნება.

ქართულ იურიდიულ ლიტერატურაში ერთადერთ მოსაზრებას შინაპატიმრობის არსთან დაკავშირებით ვხვდებით პროფესორ ვენედი ბენიძის დისერტაციაში, რომელიც მიიჩნევს, რომ შინაპატიმრობა არის თავისუფლების შეზღუდვა განსაზღვრული ვადით, სახლიდან გასვლის აკრძალვით და კანონით დადგენილი სხვა შეზღუდვების დაწესებით (სატელეფონო საუბრის, კორესპონდენციების მიღება-გაგზავნის აკრძალვა, პოლიციის ზედამხედველობის დაწესება და ა.შ.), რომელიც ბრალდებულისა და განსასკალის მიმართ გამოიყენება მოსამართლის ბრძანებით, მათი საზოგადოებისაგან დროებითი იზოლაციის მიზნით.² ვფიქრობ, ამ შემთხვევაში ზემოხსენებული განსაზღვრება უფრო მიესადაგება შინაპატიმრობის ისეთ განმარტებას, რომელიც მას მხოლოდ აღკვეთი ღონისძიების სახედ წარმოადგენს.

1 საქართველოს სისხლის სამართლის სისხლის სამართლის კოდექსის 47¹-ე მუხლი. <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/16426?publication=253>> [ბოლო წვდომა 19.07.2023].

2 ბენიძე ვ., (2003), „დაპატიმრებისა და შინაპატიმრობის აღკვეთის ღონისძიებად გამოიყენების თავისებურებანი“ (დის.,) თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბილისი, გვ. 118.

ალბათ, გავა დრო და ქართულ იურიდიულ დოგმატიკაშიც ოდესმე მოხდება მსჯელობა იმის თაობაზე, თუ რამდენად სწორად და სრულყოფილადაა ჩამოყალიბებული შინაპატიმრობის, როგორც არასაპატიმრო სასჯელის სახის დეფინიცია მოქმედ საკანონმდებლო აქტებში და შესაბამისი ცვლილებების გატარებაც მოხდება მარეგულირებელი სამართლებრივი ჩარჩოს დახვეწისათვის.

აღკვეთის ღონისძიებებიდან პატიმრობის შემდეგ შინაპატიმრობა ერთ-ერთი ყველაზე მკაცრი სახეა მისივე ვალდებულების ფორმიდან გამომდინარე, ერთგვარად შეგვიძლია ვთქვათ კიდეც, რომ იგი თავისი ბუნებით თავისუფლების აღკვეთასთანაა დაკავშირებული, თუმცა რეალურად გამოიყენება როგორც თავისუფლების აღკვეთის აღტერნატივა, რაც ხელს უწყობს, რომ მისი აღსრულება მოხდეს საზოგადოებისაგან იზოლირების გარეშე, გარდა ამისა, ეკონომიკური თვალსაზრისით, მეტად ხელსაყრელი საშუალებაა სახელმწიფოსთვის, რადგან სახელმწიფოს არ უწევს შესაბამისი ხარჯების გადება პენიტენციურ დაწესებულებებში მსჯავრდებულთა უზრუნველსაყოფად. ე.ი. სახელმწიფოს სასჯელის ამ კონკრეტული სახის აღსრულება გაცილებით იაფიც კი უჭდება. აგრეთვე, ყურადღების მიღმა არ უნდა დაგვირჩეს შინაპატიმრობის აღსრულების წესის დამრღვევთა მდგომარეობაც, რა დროსაც შესაძლოა მოხდეს ისე, რომ პირს შინაპატიმრობა შეეცვალოს მოსამართლის გადაწყვეტილების საფუძველზე სხვა სამართლებრივი ხასიათის ღონისძიებით, რაც, მათ შორის, მოიაზრებს უფრო მკაცრი ღონისძიების გატარებასაც, როგორიცაა სასჯელის სახედ და ზომად თავისუფლების აღკვეთის მისა. მაშასადამე, შინაპატიმრობის აღსრულება მორგებულია როგორც მსჯავრდებულის, ისე სახელმწიფოსა და კანონის ინტერესებს, ერთი მხრივ, ხელი შეეწყოს პირის რესოციალიზაცია – რეაბილიტაციას, მეორე მხრივ, კი მოხდეს ახალი მართლსაზრისალმდეგო და ბრალეული ქმედების თავიდან არიდება, რაც, საბოლოო ფამში, მიზანმიმართულია იქეთკენ, რომ დაცულ იქნას მოქალაქეთა კანონიერი უფლებები და თავისუფლებები. გამომდინარე აქედან, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ შინაპატიმრობის გამოყენებას უდიდესი მნიშვენლობა აქვს და იგი საკმაოდ ქმედით სასჯელის სახეს წარმოადგენს.

შინაპატიმრობის სახეები და მისი აღსრულების მექანიზმი

„შინაპატიმრობა სამი სახისაა. ყველაზე მკაცრი – დაპატიმრებასთან ყველაზე მეტად დაახლოებული – არის შინაპატიმრობა, რომელიც ავალდებულებს დამნაშავეს მუდამ შინ იყოს. ნებადართული გამონაკლისია მისი სამედიცინო დაწესებულებაში ვიზიტი ან რელიგიურ ცერემონიაში მონაწილეობა. ნაკლებად მკაცრია Home Detention – პირს შეუძლია დატოვოს სახლი მხოლოდ სამუშაოზე, სასწავლო დაწესებულებაში ან ექიმთან წასვლის დროს. ყველაზე ლიბერალური ფორმაა curfew, როდესაც პატიმარი ვალდებულია შინ იყოს გარკვეული საათების განმავლობაში, რასაც განსაზღვრავს სასამართლოს გადაწყვეტილება. ძირითადად, ეს ეხება ღამის საათებს“. „შინაპატიმრობას შეიძლება დაერთოს ელექტორონული კონტროლი“³. ამავე წესების მითითებით არ შეიძლება შინაპატიმრობა გამოიყენებული იყოს არასწორად და შეუსაბამოდ. უნდა არსებობდეს ასეთი აღტერნატივის გამოყენების საფუძველი და გათვალისწინებული უნდა იყოს დამნაშავის პიროვნება.⁴

როგორც უკვე აღინიშნა, შინაპატიმრობა აღსრულდება ელექტრონული ზედამხედველობის საშუალების გამოყენებით ანდა ელექტრონული ზედამხედველობის საშუალების გამოყენების გარეშე იმ შემთხვევაში, თუ ტექნიკურად შეუძლებელია ელექტრონული ზედამხედველობის საშუალების გამოყენებით სასჯელის აღსრულება.

ელექტრონულად კონტროლირებადი შინაპატიმრობის („Electronic Monitored Home Confinement“) სამშობლოში, ამერიკის შეერთებულ შტატებში, შინაპატიმრობის სამ სხვადასხვა სახეს გამოიყენებენ:

- კომენდანტის საათი („Curfew“) – პირს ღამის საათებსა და შაბათ-კვირას სახლიდან გაუსვლელობას ავალდებულებს. შინაპატიმრობის ეს სახე სასჯელის შედარებით მსუბუქი ფორმაა;
- „Home Detention“ – პირველი სახის შინაპატიმრობასთან შედარებით სას-

3 პრადელი ჟ.,, (1999),, შედარებითი სისხლის სამართალი“, „სანი“, თბილისი, გვ. 431.

4 <https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/07-80478_ebook.pdf> [ბოლო წვდომა 12.06.2023].

ჰელის უფრო მკაცრი სახეა, რაც პირს მუდმივად სახლში ყოფნის ვალდებულებას აკისრებს და უფლებას აძლევს, საცხოვრებელი ადგილი მხოლოდ განსაზღვრული მიზნებისათვის დატოვოს;

- „Home Incarceration“ – შინაპატიმრობის ყველაზე მკაცრი ფორმაა, რაც გულისხმობს სახლიდან გასვლისა და სტუმრის მიღების აბსოლუტურ აკრძალვას.⁵

ასეთ დაყოფას არ იცნობს საქართველოში მოქმედი კანონმდებლობა. შესაბამისად, შინაპატიმრობის აღრულებისას დაკისრებული ვალდებულებები ამერიკის შეერთებული შტატებში არსებული ვალდებულებათა სახეებიდან რადიკალურად განსხვავდება. აქ, შინაპატიმრობის აღსრულების რეჟიმი (შემდგომში – რეჟიმი) გულისხმობს სამართლებრივი აქტით დადგენილ, დღე-ღამის შესაბამის პერიოდში, მსჯავრდებულის საცხოვრებელ ადგილზე მის უწყვეტად ყოფნის ვალდებულებას.⁶

რაც შეეხება, შინაპატიმრობის აღსრულებას ელექტრონული ზედამხედველობის საშუალების გამოყენების გარეშე, ეს პიროვნულ ზედამხედველობასთანაა დაკავშირებული. პირი ამ დროს მოწმდება ან არარეგულარული სატელეფონო საუბრებით, ან პირადი ვიზიტებით. თანამედროვე პერიოდში ამგვარი არარეგულარული პიროვნული კონტაქტით განხორციელებულ შინაპატიმრობას, უმრავლეს შემთხვევაში, ელექტრონული ზედამხედველობით განხორციელებული შინაპატიმრობა ცვლის.⁷ საქართველოში შინაპატიმრობის აღსრულების ადგილის სპეციფიკის გათვალისწინებით, იმ შემთხვევაში, თუ ტექნიკურად შეუძლებელია ელექტრონული ზედამხედველობის საშუალების გამოყენებით სასკელის აღსრულება ზედამხედველობა ხდება პრობაციის

ოფიცირის პერიოდული საკონტროლო ვიზიტების საშუალებით. ეს კი გულისხმობს მსჯავრდებულთან შინაპატიმრობის მოქმედების საათებში, სასკელის აღსრულების ადგილზე თვეში არანაკლებ ექვსი, გაუფრთხილებელი ვიზიტის განხორციელებას.⁸

მსოფლიოში ელექტრონული ზედამხედველობის გამოყენების მრავალი სხვადასხვა სახე ზოგადად ორ კგუფად უნდა დაიყოს: ციხის კარამდელი („Frontdoor System“) და ციხის შემდგომი თავისუფლების აღკვეთის ალტერნატივა („Backdoor System“). ციხის კარამდელი ალტერნატივა პირს საპატიმრო სასკელს სრულად აცილებს თავიდან. ელექტრონული ზედამხედველობა ამ დროს გამოიყენება წინასწარი პატიმრობის ან მოკლევადიანი თავისუფლების აღკვეთის ნაცვლად. ციხის შემდგომი სისტემა („Backdoor System“) კი საპატიმრო სასკელის ნაწილობრივი მოხდის შემდეგ, პირობით ვადამდე გათავისუფლებისას გამოიყენება.⁹

შინაპატიმრობის წარმოშობისა და მანვითარების მოპლე ისტორიული რეპურსი

შინაპატიმრობის, როგორც სასკელის სახის გამოყენებას დადასტურებული ფაქტით ჰერკიდევ შუა საუკუნეებში ვხვდებით, ბუნებრივია, იმ ეპოქაში ეს ძალიან ინოვაციური ნაბიჯი იყო, თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ მისი სუბიექტი იმ დროში საკმაოდ წარმატებული მეცნიერი – გალილეო გალილეი იყო, შესაბამისად, ამ მეთოდის მოხმარება, მოშველიება სავარაუდოდ, იშვიათად ხდებოდა და ფართოდ არ გამოიყენებოდა, თუმცა როგორც სასკელის სახის წარმოშობა პირველ დადასტურებულ ფაქტად სწორედ 1632 წელს ფიქსირ-

5 Önel.,(2012)Verfassungsmäßigkeit und Effektivität der „Elektronischen Fußfessel“, in: Jahrbuch des Kriminalwissenschaftlichen Institutes der Leibniz Universität Hannover, B. 1, S:3.

6 საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის მინისტრის 2017 წლის 28 დეკემბრის №146 ბრძანებით დამტკიცებული წესის მე-4 მუხლის პირველ ნაწილი. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3957873?publication=0> [ბოლო წვდომა 16.08.2023].

7 Josine Junger-Tas., (1994), Alternatives to prison sentences, experiences and developments, Copyright 1994 Kugler Publications – Amsterdam / New York, p.31.

8 საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის მინისტრის 2017 წლის 28 დეკემბრის №146 ბრძანებით დამტკიცებული წესის მე-3 მუხლის მე-3 ნაწილი. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3957873?publication=0> [ბოლო წვდომა 16.08.2023].

9 მჭედლიშვილი-ჰედრიში ქ., (2017), „შინაპატიმრობა, როგორც თავისუფლების აღკვეთის ალტერნატივა არარეგულწლოვანთა მართლმასაჯულებაში – ისტორიული, სამართლებრივი ასპექტები და დანიშვნის თავისებურება“, სისხლის სამართლის აქტუალური საკითხები, N1, თბილისი, გვ. 65.

დება იტალიაში, ქალაქ რომში.¹⁰ გალილეოს ნამუშევრები მნიშვნელოვანი გადახვევა იყო არისტოტელეს ნააზრევისგან. ამასთან ერთად მისი კონფლიქტი კათოლიკურ ეკლესიასთან განიხილება, როგორც დასავლურ საზოგადოებაში მნიშვნელოვანი ადრეული მაგალითი ავტორიტეტთან კონფლიქტისა და აზროვნების თავისუფლებისა, განსაკუთრებით, მეცნიერების დარგში, დასავლურ საზოგადოებაში, ამის შედეგია ის, რომ გალილეი იძულებული გახდა 1616 წლის განკარგულებაში ეღიარებინა თავისი „შეცდომები“, შინააღმდეგ შემთხვევაში, მას წამებით ემუქრებოდნენ. გალილეო დათანხმდა და სასამართლოში მიიყვანეს. 1633 წლის 21 ივნისს მას მიუსაჭეს უვადო თავისუფლების აღკვეთა და აიძულეს უერყო თავისი იდეები. რის შემდეგ, მას სასკელი შინაპატიმრობით შეეცვალა. იგი პატიმრობაში იმყოფებოდა 1633 წლიდან 1638 წლამდე და ამ დროის მონაკვეთში მან კიდევ რამდენიმე ნაშრომის გამოქვეყნება შეძლო, რადგან მას უფლება ჰქონდა ზოგიერთი კოლეგა ვიზიტით მიერო.¹¹

შინაპატიმრობის მასობრივი გამოყენება XX საუკუნის ბოლო ათწლეულებში, ტექნიკისა და, შესაბამისად, ელექტრონული ზედამხედველობის შესაძლებლობის განვითარებას უკავშირდება. ექსპერიმენტები ადამიანის ელექტრონულ ზედამხედველობაზე ჰერ კიდევ 1964 წლიდან ტარდებოდა ჰარვარდის უნივერსიტეტში. პირველი განაჩენი ელექტრონულად კონტროლირებადი შინაპატიმრობით, ასევე, ამერიკის შეერთებულ შტატებში 1983 წელს იქნა გამოტანილი, როდესაც ჰიპლოვმა, ნიუ-მექენიკოს შტატის, ქალაქ ალბუკერკეს საქალაქო სასამართლოს მოსამართლემ კომპიუტერული ტექნოლოგიის დილერი და-არწმუნა, შეემუშავებინა სისტემა 5 მსჯავრდებულზე ელექტრონული ზედამხედველობის საშუალებით.

თავდაპირველად, სისტემა მხოლოდ სახლში გამოიყენებოდა, ვინაიდან მას ფიქსირებული სატელეფონო ხაზები სჭირდებოდა. მოგვიანებით, 1990-იან წლებში მობილურმა მოწყობილობებმა და ინტერნეტ კავშირმა

შესაძლებელი გახადა, ზედამხედველობა განხორციელებულიყო არა მხოლოდ სახლში, არამედ ნებისმიერ ადგილას, სადაც მსჯავრდებული გადაადგილდებოდა.¹² ამის შემდეგ აღნიშნული სასკელი ისე სწრაფად გავრცელდა, რომ 1988 წლისთვის ამერიკის 32 შტატის მასტერაბით შინაპატიმრობაში მყოფი 2300 მსჯავრდებული აღირიცხებოდა,¹³ ხოლო ათი წლის შემდეგ, 1998 წლის იანვრისთვის, შტატებში უკვე 95 ათასი ელექტრონულად კონტროლირებული შინაპატიმრი იყო.¹⁴ სხვა ქვეყნებში, კერძოდ: კანადაში, დიდ ბრიტანეთში, ავსტრალიაში, ახალ ზელანდიაში, სინგაპურში, სამხრეთ აფრიკაში, შვედეთსა და ჰოლანდიაში, ყოველ წელს მსჯავრდებულთა რაოდენობა, რომელთაც შინაპატიმრობა ჰქონდათ შეფარდებული, არაპროგნოზირებადი იყო.¹⁵ რაც შეეხება ევროპას, სასკელის ამ სახემ ამერიკის შეერთებული შტატებისგან განსხვავებით, მოგვიანებით მოიკიდა ფეხი. ელექტრონულად კონტროლირებადი შინაპატიმრობა არასრულწლოვნებში 1989 წელს დაინერგა დიდ ბრიტანეთში.¹⁶

რაოდენ გასაკვირიც უნდა იყოს, შინაპატიმრობა რუსეთში პირველად გამოყენებულ იქნა 1795 წელს გრაფ ბესტუშევ – რიუმინის მიმართ.¹⁷ პ.ი. ლიუბლინსკის აზრით, კი ეს იძულებითი ღონისძიება, ჰერ კიდევ 1632 წელს იქნა გამოყენებული შეინის საქმეზე თავად ბელოსევსკის მიმართ.¹⁸ შინაპატიმრობა, რო-

12 ხერხეულიძე ი., (2014), „პრობაციის ინსტიტუტი – არასრულწლოვან დამნაშავეთა რეინტეგრაციის უზრუნველყოფის ინსტიტუტი“ (საქართველოსა და აშშ-ის სისხლისსამართლებრივი მიდგომის ანალიზი), მზია ლეკციებიშვილი 85, საუბილეო სტატიათა კრებული, თბილისი, გვ. 198.

13 Schmidt A., (1998) Electronic monitoring: What does the literature tell us? Federal Probation, 62(2), P.10.

14 <http://www.slate.com/articles/news_and_politics/explainer/2009/01/youre_grounded.html> [ბოლო წვდომა 18.05.2023].

15 Dodgson K., Mortimer E., (2000), “Home detention curfew _ The First Year Of Operation”, Research Findings, P. 110.

16 მჭედლიშილი-ჰედრიხი ქ., (2017), „შინაპატიმრობა, როგორც თავისუფლების აღკვეთის ალტერნატივა არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულებაში – ისტორიულ სამართლებრივი ასპექტები და დანიშვნის თავისებურება“, სისხლის სამართლის აქტუალური საკითხები N1, თბილისი, გვ. 64.

17 Макалинский П.В., (1907), “Практическое руководство для судебных следователей”, Изд-во б-е, СПб, с: 425.

18 Люблинский П.И., (1906), “Свобода личности в

10 <<http://chnm.gmu.edu/history/faculty/kelly/wciv/science/galileo.htm>> [ბოლო წვდომა 29.07.2023].

11 <<https://ka.warbletoncouncil.org/aportaciones-galileo-galilei-17>> [ბოლო წვდომა 25.07.2023].

გორც სასკელის სახე გათვალისწინებული იყო, აგრეთვე, საბჭოთა კავშირის 1923 წლის სისხლის სამართლის კოდექსში. მითითებულ პერიოდსა და კონტრაქტში შინაპატიმრობის გამოყენება პოლიტიკური და კრიმინალური დამნაშავეების მიმართ ხდებოდა, თუმცა, ამ სასკელის მოხდის ადგილი განსაზღვრული არ იყო, რაც პოლიტიკური დასჭივის ინსტრუმენტს ემნიდა.¹⁹

ბუნებრივია, საერთაშორისო სამართლის სისტემა ქართულ სამართალზეც მუდამ ახდენდა ზეგავლენას, გამომდინარე აქედან, რამდენიმე ათეული წელი დასჭირდა ქართულ სამართალს და ზოგადად სახელმწიფოს არა-სრულწლოვანთა მართლმსაჯულების ამერიკული და ევროპული მოდელის წარმატებული ინსტიტუტების რეცეფციისათვის, მათ შორის, შინაპატიმრობის, როგორც უფრო მსუბუქი სახის სასკელის ქართულ სამართლებრივ სივრცეში დასამკვიდრებლად. შინაპატიმრობის ინსტიტუტი საქართველოში 2015 წლის პირველი სექტემბრიდან ამოქმედდა. სასკელის ეს სახე გამოიყენებოდა მხოლოდ არასრულწლოვანი მსჯავრდებულების მიმართ, არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსით გათვალისწინებულ შემთხვევებში და დადგენილი წესით. 2018 წლის პირველი იანვრიდან კი შინაპატიმრობა ამოქმედდა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსშიც, შესაბამისად სრულწლოვან პირთა მიმართაც. მიუხედავად იმისა, რომ სასკელის ამ სახის გამოყენებას არც ისე დიდი ხნის ისტორია აქვს, მაინც არსებობს გარკვეული სამართლებრივი პრობლემები როგორც ნორმათშემოქმედებითი, ისე სამართალგამოყენებითი თვალსაზრისით.

საქართველოს კანონმდებლობა შინაპატიმრობის განსხვავებულ ვადებს გვთავაზობს სრულწლოვან მსჯავრდებულთა და არასრულწლოვან პირებთან დაკავშირებით, სრულწლოვანი პირის შემთხვევაში ნასამართლობის არმქონე პირს ექვსი თვიდან ორ წლამდე ვადით შესაძლოა, დაენიშნოს შინაპატიმრობა,²⁰ ხოლო არასრულწლოვანს ექვსი თვიდან

уголовном процессе”, СПб, с:228.

19 Ибрагимов Т., (2017), „ИСТОРИЯ РАЗВИТИЯ ДОМАШНЕГО АРЕСТА КАК МЕРЫ ПРЕСЕЧЕНИЯ В РОССИИ”, Новосибирск, с:57.

20 საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 47-ე მუხლის მე-2 ნაწილი. <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4289728?publication=0>>

1 წლამდე, როგორც ეს რეგულირებულია არა-სრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსის 69-ე მუხლის მე-2 ნაწილით. აშკარაა, რომ სასკელის ქვედა ზღვარს შორის სხვაობა არაა როგორც არასრულწლოვან, ისე სრულწლოვან პირთა მიმართებით, ხოლო ზედა ზღვარი იდენტური არაა, ეს კი არაპროპორციულობაზე მეტყველებს, ვფიქრობ, ამ კუთხით, მიზანშეწონილია, გარკვეული საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელება ისევ და ისევ არასრულწლოვანთა საუკეთესო ინტერესებისათვის, თუნდაც სამ თვემდე ქვედა ზღვრის ჩამოწევა უკვე ხსნის ყოველგვარ ეჭვს არაპროპორციულ ზომასთან მიმართებით.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, შემუშავდეს შესაბამისი სამართლებრივი ნორმა, რომელიც დაადგენს, რომ არასრულწლოვანი პირის მიმართ შინაპატიმრობის საათის განმსაზღვრელი უფლებამოსილი ორგანო შესაძლებელია იყოს როგორც სასამართლო, ისე ადგილობრივი საბჭო დარჩენილი სასკელის უფრო მსუბუქი სახის სასკელით შეცვლისას.

აგრეთვე, მხედველობაშია მისაღები ის ფაქტიც, რომ ამ დრომდე არ არსებობს მოქმედ კანონმდებლობაში ისეთი სამართლებრივი ჩანაწერი, რომელიც მოაწესრიგებს შინაპატიმრობის რეჟიმის განსაზღვრის ძირითად წესა და პირობებს, რითაც გათვალისწინებული იქნება პიროვნების ინდივიდუალური ანგარიში და სხვადასხვა სახის გარემოებები, რაც ნათლად წარმოაჩენს გადაწყვეტილების მიმღები ორგანოს მხრიდან იმ საფუძვლებს, რაც გახდა ძირითადი არგუმენტი კონკრეტული დროის მონაკვეთის განსაზღვრის.

შეფასების მიღმა არ უნდა დარჩეს სასკელაღსრულების სისტემაში არსებული ის საკანონმდებლო მექანიზმები, რომლითაც მსჯავრდებულს სასკელის მოუხდელი ნაწილი ეცვლება უფრო მსუბუქი სახის სასკელით – შინაპატიმრობით. განმხილველ ორგანოს ამ შემთხვევაში წარმოადგენს სპეციალური პენიტენციური სამსახურის ადგილობრივი საბჭოები, რომელთა რაოდენობა და ტერიტორიული განსაზღვრება განისაზღვრება საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №320 ბრძანებით.²¹

<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/16426?publication=253> [ბოლო წვდომა 12.07.2023].

21 საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №320 ბრძანება. <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4289728?publication=0>> [ბოლო წვდომა

ადგილობრივი საბჭოები მითითებული საკითხის განხილვისას ხელმძღვანელობენ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 73-ე მუხლით, პატიმრობის კოდექსის მე-40, 41-ე და 43-ე მუხლებით, ასევე „საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სისტემაში შემავალი სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – სპეციალური პენიტენციური სამსახურის ადგილობრივი საბჭოების მიერ სასკელის მოხდისაგან პირობით ვადამდე გათავისუფლების საკითხის განხილვისა და გადაწყვეტილების მიღების წესის დამტკიცების „შესახებ“ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2018 წლის 7 აგვისტოს №320 ბრძანებით დამტკიცებული წესით. ამ აქტებიდან, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი და პატიმრობის კოდექსი სასკელის მოუხდელი ნაწილის უფრო მსუბუქი სახის სასკელით შეცვლის სპეციფიკას მხოლოდ ზოგადად არეგულირებენ, საკითხის მნიშვნელოვან დეტალებს, ისეთი, როგორიცაა, შეფასების კრიტერიუმები და დასაბუთების საზომი განსაზღვრავს ზემოხსენებული ბრძანება.

ბრძანების გაცნობისას ლოგიკურია, ჩნდება კითხვა – რამდენად სრულყოფილადაა განსაზღვრული შეფასებითი ნიშნები, ანდა საჭიროებს თუ არა იგი რაიმე სახის კრიტერიუმის დამატებას, რაც ადგილობრივი საბჭოს გადაწყვეტილების დასაბუთებას კიდევ უფრო მეტად გაამყარებს. ამ შემთხვევაში მიზანშეწონილად მიმართოს, გაიწეროს მე-6 კრიტერიუმად ისეთი შეფასებითი ნიშანი, როგორიცაა სხვა სისხლის სამართლის საქმეზე შემაჯებელი გადაწყვეტილების მიუღებლობა. აქ, ადგილობრივ საბჭოებს, ერთგვარ დამხმარე საშუალებად შესაძლოა, გამოადგეთ ხსენებული კრიტერიუმი, იმ დროს, როცა უარყოფითი კონტექსტს მხოლოდ დანაშაულის ხასიათი ქმნის. ეს კი ერთობლიობაში კიდევ უფრო მეტად გაამყარებს უარყოფითი გადაწყვეტილების მიღების არგუმენტაციას განსაკუთრებით მაშინ, როცა მსჯავრდებულს საბჭოს გადაწყვეტილება სასამართლოში გასაჩივრებული აქვს და აქტის ბათილობასთან დაკავშირებით მიმდინარეობს დავა, ხშირია შემთხვევა, როცა მართლმსაჯულების განმახორციელებელი ორგანო სრულად აკმაყოფილებს მოსარჩევლის სასარჩევო მოთხოვნას და გათავისუფლე-

ბის შემდეგ პირი პენიტენციურ დაწესებულებას ისევ უბრუნდება ან გამამტყუნებელი განაჩენის დადგენის ანდაც მისი მხრიდან კიდევ ახალი დანაშაულის ჩადენის გამო. აქ შესაძლოა, ვიღაცას ის აზრიც გაუჩნდეს, რომ ამით ერთგვარად ირღვევა უდანაშაულობის პრეზუმაცია, თუმცა ვერ დავეთანხმები, ვინაიდან კონკრეტული გადაწყვეტილება მიღებულია განხილვის კონკრეტულ ეტაპზე და სარეზოლუციო ნაწილში კიდეც კეთდება შესაბამისი მითითება გადაწყვეტილების მიმღები ორგანოს მხრიდან, რომ იმ ეტაპისთვის, იგულისხმება კანონით გათვალისწინებული შეღავათის განხილვის ეტაპი დადებითი კონტექსტის კრიტერიუმებს გადაწონის უარყოფითი, რაც არ გულისხმობს იმას, რომ ამდაგვარი დასაბუთება სხვა დროსაც შესაძლოა იყოს, ეს ერთგვარად, საბჭოს მხრიდან, შესაძლოა შეფასდეს დადებითად იმ კუთხით, რომ კონკრეტულ ეტაპზე არ მოხდეს სასკელის მიზნის მიუღწევლობა და დაწესებულების გარეთ მყოფი საზოგადოების საფრთხეში ჩაგდება. ერთი მხრივ, უპრიანიცაა ასე მოხდეს, ხოლო თუ იქნა ისე, რომ პირი გამართლდა, დაწესებულებაში განთავსებულ ბენეფიციარს უკვე შეუძლია თავიდან მიმართოს საბჭოს მითითებული შეღავათის გავრცელების თაობაზე, აქ, ამ შემთხვევაში, ადგილობრივი საბჭო შესაბამის გადაწყვეტილებას მიღების ახალ გარემოებებზე დაყრდნობით, საჭარო და კერძო ინტერესების აწონ-დაწონვისა და მათი შეპირისპირების საფუძველზე.

„საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სისტემაში შემავალი სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – სპეციალური პენიტენციური სამსახურის ადგილობრივი საბჭოების მიერ სასკელის მოხდისაგან პირობით ვადადე გათავისუფლების საკითხის განხილვისა და გადაწყვეტილების მიღების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2018 წლის 7 აგვისტოს №320 ბრძანებით²² დამტკიცებული წესით ერთ – ერთ კრიტერიუმს წარმოადგენს სასკელის მოხდის პერიოდში გამოყენებული დასჭა – წახალისების ფაქტები, რაც ეფუძნება პენიტენციურ

22 საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №320 ბრძანება. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4289728?publication=0> [ბოლო წვდომა 01.08.2023].

დაწესებულებაში მყოფი მსჯავრდებულის გა-
მოვლენილ ქცევას, თუ რამდენად იცავს იგი სა-
რეუიმო მოთხოვნებს, იცავს თუ არა დაწესებუ-
ლების დებულებით განსაზღვრულ წესებს და
ა. შ. განმხილველი ორგანოს მიერ გადაწყვე-
ტილების დასაბუთების ერთ – ერთ გამამყა-
რებელ გარემოებად რეკომენდებულია გატა-
რდეს შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილება
ისეთი სახით, სადაც გაჩნდება ჩანაწერი, რომ
აუცილებელი არ არის დისციპლინური სახდე-
ლი მოქმედი იყოს, ვინაიდან ეს წარმოადგენს
მსჯავრდებულის პიროვნების ზოგად მახასია-
თებელს და ამით ფასდება თუ რა დამოკიდე-
ბულება აქვს პენიტენციურ დაწესებულებაში
დადგენილ ქცევის წესებთან. ადგილობრივ
საბჭოში შესულ შუამდგომლობების 21-ე პუნ-
ქტში ბევრჯერ ყოფილა შესაბამისი მონაცე-
მები დატანილი არაერთგზის დისციპლინური
სახდელის დადების, ქცევის დინამიკის შეფა-
სების მიღმა დატოვება ვფიქრობ, გამოიწვევს
მხოლოდ და მხოლოდ ბენეფიციარის ქმედე-
ბების გაუთვალისწინებლობას გადაწყვეტი-
ლების მიღებისას, რაც არამართებულია. ასეთ
შემთხვევაში კი ისევ და ისევ, მივდივართ სას-
კელის მიზნების შესახებ მსჯელობამდე, რომ
თუ მსჯავრდებულის მხრიდან პენიტენციურ
დაწესებულებაში გარკვეულ ეტაპზე ისევ იკვე-
თება ანტისოციალური ქცევის ტენდენციები,
არის ალბათობა იმისა, რომ გათავისუფლების
შემთხვევაშიც იგივე გამოვლინდეს. ამიტომ
მნიშვნელოვანია, კანონით გათვალისწინებუ-
ლი შეღავათის გავრცელებაზე მსჯელობისას,
მსჯავრდებულის არამოქმედი დისციპლინური
სახდელი სხვა ფაქტორებთან ერთობლიობა-
ში იქნას შეფასებული შესაბამისი შეფასებითი
ნიშნებით, რის შემდეგაც საბჭოს მიერ მიღე-
ბული იქნება შესაბამისი გადაწყვეტილება.

ადგილობრივი საბჭო, როგორც ადმი-
ნისტრაციული ორგანო, ვალდებულია გადა-
წყვეტილება მიიღოს დისკრეციული უფლება-
მოსილების გამოყენების საფუძველზე, საჭარო
და კერძო ინტერესების გათვალისწინებით.
„ადმინისტრაციული ორგანოს დისკრეციული
უფლებამოსილება მაშინ გვაქვს სახეზე, რო-
დესაც სამართლის ნორმის ფაქტობრივი შე-
მადგენგლობისა და ფაქტის შესაბამისობის
დადგენის შემთხვევაში მას რჩება შესაძლებ-
ლობა აირჩიოს შესაბამისი სამართლებრივი

შედეგი“,²³ სადაც უნდა მოხდეს კონკრეტული
საქმიდან თითოეული მხარის ინტერესების
შეფასება, მეორე ინტერესთან შეპირისპირება
და შემოწმება.²⁴ შესაძლოა, აქვე გაჩნდეს კი-
თხვა თუ რამდენად უფლებამოსილია, ადგი-
ლობრივი საბჭო მხოლოდ ერთ კრიტერიუმს
დაეყრდნოს დარჩენილი სასკელის შინაპა-
ტიმრობით შეცვლის საკითხის განხილვისას.
საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული
კოდექსის მე-2 მუხლის პირველი ნაწილის „ლ“
ქვეპუნქტის თანახმად,²⁵ დისკრეციული უფ-
ლებამოსილება ადმინისტრაციულ ორგანოს
ან თანამდებობის პირს ანიჭებს თავისუფლე-
ბას საჭარო და კერძო ინტერესების დაცვის
საფუძველზე კანონმდებლობის შესაბამისი
რამდენიმე გადაწყვეტილებიდან შეარჩიოს
ყველაზე მისაღები გადაწყვეტილება. აღნიშ-
ული ნორმის გათვალისწინებით, შეგვიძლია
დავასკვნათ, რომ ადგილობრივი საბჭო შე-
ზღუდული არ არის სასკელის მოუხდელი ნაწი-
ლის უფრო მსუბუქი სახის სასკელით შეცვლის
საკითხზე გადაწყვეტილების მიღებისას პრი-
ორიტეტი მიანიჭოს მხოლოდ ერთ ძირითად
კრიტერიუმს, მაგალითად დანაშაულის ხასი-
ათს, აქ საბჭო უფლებამოსილია, შეაფასოს თუ
რამდენად მიზანშეწონილია მსჯავრდებულს
შეეცვალოს დარჩენილი სასკელი – შინაპა-
ტიმრობით. ეს კი ნაკარნახევი უნდა იყოს საბ-
ჭოს წევრთა შინაგანი რწმენით და მხოლოდ
და მხოლოდ ეფუძნებოდეს სადავო საკითხის
ობიექტურ და სუბიექტურ გარემოებათა კვა-
ლიფიციურ შეფასებას. გამომდინარე აქედან,
შესაძლოა მხოლოდ ერთი კრიტერიუმი გახ-
დეს საფუძველი უარყოფითი ან სულაც დადე-
ბითი გადაწყვეტილების მიღებისა.

მნიშვნელოვანია, ყურადღება გამახვილ-
დეს სახალხო დამცველის 2022 წლის ანგა-
რიშის²⁶ იმ ნაწილზე, რომელიც ეხება ზეპირი

23 ტურავა პ., (2020), „ზოგადი ადმინისტრაციული სამართალი“, თბილისი, გვ. 100.

24 ცხადაძე ქ., (2016), „კონსტიტუციურ-სამართლებრი-
ვი პრინციპების რეღევანტურობა ადმინისტრაციული
სამართლისათვის“, სამეცნიერო-პოპულარული
ჟურნალი ადმინისტრაციული სამართალი, თბილი-
სი, გვ. 10.

25 საქართველოს ზოგადიადმინისტრაციული კოდექსის
მე-2 მუხლის 1-ელინაწილის „ლ“ ქვეპუნქტი. <https://matsne.gov.ge/document/view/16270?publication=43>
[ბოლო წვდომა 07.08.2023].

26 საქართველოს სახალხო დამცველის 2022 წლის
სპეციალური ანგარიში, (2022), თბილისი, გვ.60.

მოსმენების ჩატარების წესს, რითაც სახალხო დამცველი რეკომენდაციას გასცემს შევიდეს ცვლილებები პატიმრობის კოდექსში და განისაზღვროს ადგილობრივი საბჭოს მიერ ზეპირი მოსმენების ჩატარების სავალდებულო კრიტერიუმები. ვფიქრობ, საკანონმდებლო ინიციატივა პატიმრობის კოდექსში ცვლილებების შეტანის შესახებ მიზანშეუწონელია, ვინაიდან, ამით ხდება საბჭოს დისკრეციული უფლებამოსილების დარღვევა. ამასთან, ყველა სავალდებულო კრიტერიუმი მოსალოდნელია ატარებდეს ზოგად ხასიათს, რომელთა გათვალისწინება დაუწერელი ნორმების საფუძველზეც ხდება, გარდა ამისა, არის შემთხვევები, როცა საბჭოში წარმოდგენილი შუამდგომლობა და საქმის მასალები დამატებითი შეკითხვების გაჩენას სულაც არ საჭიროებს. შესაბამისად, სავალდებულო კრიტერიუმების გაწერა ზეპირ სხდომაზე არაგონივრულად დიდი მოცულობის საქმეთა განხილვას გამოიწვევს, რაც საკანონმდებლო ვადის დარღვევის რისკსაც წარმოშობს. ასევე, მხარეს ართმევს შესაძლებლობას ისარგებლოს დროული და ხარისხიანი მართლმსაჯულებით. გარდა ამისა, გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ ადგილობრივი საბჭოს წევრთა საქმიანობა ანაზღაურების გარეშეა, ისინი დასაქმებულნი არიან სხვადასხვა დაწესებულებებში. თუ მოხდება ისე, რომ ადგილობრივი საბჭოს აპარატის ადამიანური რესურსები გაიზრდება, ამავდროულად, საბჭოს წევრებს სამართლიანი ანაზღაურება მიეცემათ, მაშინ შესაძლოა დაიწყოს მსჯელობაც მოცემული საკანონმდებლო ცვლილების გატარების პროცესზე, თუმცა, დღევანდელი მონაცემებით და არსებული გარემოებების საფუძველზე, ამ ეტაპისთვის შეუძლებელიცაა შესაბამისი რეაგირების განხორციელება.

დღევანდელი მდგომარეობით თუ თვალს გადავავლებთ პატიმრობის კოდექსის 43-ე მუხლის მე-8 ნაწილს,²⁷ მისი შინაარსობრივი მხარე გარკვეულ ბუნდოვნებას წარმოშობს უფრო მსუბუქი სახის სასჯელით შეცვლის განხილვის თვალსაზრისით. ხსენებულ ნორმაში პირდაპირ არ არის განერილი, თუ მსჯავრდებულს

დარჩენილი სასკელის – შინაპატიმრობით შეცვლაზე შუამდგომლობა არ დაუკმაყოფილდა აქვს თუ არა მას უფლება ადგილობრივ საბჭოს მიმართოს დარჩენილი სასკელის – საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით შეცვლაზე. მოცემულ ნორმაზე მსჯელობა შესაძლოა წავიყვანოთ ორი მიმართულებით : პირველ შემთხვევაში, მსჯავრდებული აღვტერვოთ მიმართვის უფლებით იმ თვალსაზრისით, რომ ბენეფიციარის შუამდგომლობა განხილულ იქნას საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომაზე, მიუხედავად იმისა, რომ დარჩენილი სასკელის შინაპატიმრობით შეცვლაზე უარის თქმიდან 6 თვე არ არის გასული და არგუმენტად მოვიყვანოთ ის გარემოება, რომ მას ხომ საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით შეცვლაზე არ დაუკმაყოფილეს მოთხოვნა, ის, რომ შინაპატიმრობით არ შეუცვალეს დარჩენილი ნაწილი არ გულისხმობს შემაფერხებელ გარემოებას, ადგილობრივი საბჭოსთვის, რათა მან მომავალ სხდომაზე იმსჯელოს საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით შეცვლაზე. ხოლო მეორე მსჯელობა განვავითაროთ ისე, რომ შევზღუდოთ განხილვის უფლება იმ თვალსაზრისით, რომ ვინაიდან ორივე სახის სასკელი უფრო მსუბუქი სახისაა, სავალდებულოა, გავიდეს პატიმრობის კოდექსით დადგენილი ვადა იმ ფონზე, როცა თვით ნორმაც ზოგად ჩანაწერს გვთავაზობს მოცემულ თემასთან მიმართებით. თუ კარგად დავუკვირდებით ზემოხსნებული მუხლის შინაარს მივხვდებით, რომ სამართლებრივ ნორმაში ჩანაწერი – „იმავე საკითხზე“ გულისხმობს ზოგადად, უფრო მსუბუქი სახის სასკელის ყველა სახეს და არა კონკრეტულს, შესაბამისად, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ თუ მსჯავრდებულს უარი ეთქვა საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით შეცვლაზე, სავალდებულოა, გავიდეს უარიდან 6 თვე, რათა მოხდეს შუამდგომლობის განხილვა დარჩენილი სასკელის შინაპატიმრობით შეცვლაზე. ასეთივე მსჯელობა განვითარებულია თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2022 წლის 29 აპრილის გადაწყვეტილებაში, სადაც სასამართლო იზიარებს მოპასუხის (ადგილობრივი საბჭოს) პოზიციას და აღნიშნავს, რომ კანონმდებელი სასკელის მოუხდელი ნაწილის უფრო მსუბუქი სახის ორი სხვადასხვა სასკელით შეცვლის

27 საქართველოს პატიმრობის კოდექსის 43-ე მუხლის
მე-8 ნაწილი. < <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/91612?publication=39> > [ბოლო წვდომა
07.08.2023].

შესახებ წარდგენილ შუამდგომლობაზე მსჯელობას შესაძლებლად მიიჩნევს 6-თვიანი ვადის დაცვით, აღნიშნული ვადის დაუცველად საგამონაკლისო წესით ან ერთდროულად წარდგენისას.²⁸

მხედველობაშია მისაღები, აგრეთვე, თუ რას გულისხმობს პატიმრობის კოდექსის 43-ე მუხლის მე-8 ნაწილში მითითებული ჩანაწერი – „განსაკუთრებული გარემოება“.²⁹ არც ერთ სახელმძღვანელო აქტში პატიმრობის კოდექსის მსგავსად არ არის განერილი განსაკუთრებულ გარემოებათა ჩამონათვალი ან რაიმე სახის განმარტება, რაც საბჭოს საშუალებას მისცემს კანონმდებლობით დადგენილი ვადის დარღვევით განიხილოს მსჯავრდებულის შუამდგომლობა დარჩენილი სასკელის შინაპატიმრობით შეცვლაზე. რეკომენდებულია, ამ თვალსაზრისით, გატარდეს შესაბამისი ცვლილებები პატიმრობის კოდექსში და მოცემული ნორმის „მკვდარ ჩანაწერს“ მიეცეს ისეთი ახსნა, რაც ამ მიმართულებით პრაქტიკის განვითარებას ხელს შეუწყობს. ერთ – ერთ განსაკუთრებულ გარემოებად შეიძლება მოვიაზროთ, ის შემთხვევა, როდესაც მართლმსა-კულების განმახორციელებლი ორგანო ადგილობრივ საბჭოს ავალდებულებს გამოსცეს ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ – სამართლებრივი აქტი მსჯავრდებულის მიმართ დარჩენილი სასკელის შინაპატიმრობით შეცვლის თაობაზე შუამდგომლობასთან დაკავშირებით. აქ, უკვე აღარ უნდა მოხდეს დაცდა თუ როდის გავა შინაპატიმრობაზე უარის თქმიდან 6 – თვიანი კანონმდებლობით დადგენილი ვადა. ვფიქრობ, ამ თემით დაინტერესებულ პირს ზემოხსენებული მსჯელობა დაეხმარება კიდევ უფრო მეტად განავითაროს მეცნიერო კვლევის პროცესი და გააფართოოს განსაკუთრებულ გარემოებათა ჩამონათვლის ოდენობა.

ასევე, გასაანალიზებელია, რამდენად შესაძლებელია ადგილობრივმა საბჭომ მსჯავრდებულის მოთხოვნით, სასკელის მოუხდელი ნაწილის ორივე სახის მსუბუქი სასკელით შე-

28 თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგის 2022 წლის 29 აპრილის N3/3207-21 გადაწყვეტილება.

29 საქართველოს პატიმრობის კოდექსის 43-ე მუხლის მე-8 ნაწილი. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/91612?publication=39> [ბოლო წვდომა 07.08.2023].

ცვლასთან დაკავშირებით ერთდროულად განიხილოს შუამდგომლობები. თუ დავფიქრდებით, დავინახავთ, რომ მსჯავრდებული საბჭოს წინაშე თავად შუამდგომლობს კონკრეტული სახის მსუბუქი სასკელის გამოყენებაზე და ადმინისტრაციული ორგანო გადაწყვეტილებას ხომ წარდგენილი მოთხოვნის ფარგლებში იღებს. საგულისხმოა, რომ კანონმდებლიც შუამდგომლობის ავტორს არ ზღუდავს მხოლოდ ერთი სახის სასკელის გამოყენებასთან დაკავშირებით წარადგინოს მოთხოვნა/ შუამდგომლობა, რაც საბჭოს შესაძლებლობას აძლევს, ორივე შუამდგომლობის ერთდროულად წარდგენის შემთხვევაში, იმსჯელოს და მიიღოს ერთი ან ორი სხვადასხვა გადაწყვეტილება. გამომდინარე აქედან, ვასკვნით, რომ სრულიად შესაძლებელია ერთ სხდომაზე ერთი მსჯავრდებულის მიმართ იხილებოდეს როგორც დარჩენილი სასკელის საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით შეცვლის საკითხი, ისე შინაპატიმრობის.

შინაპატიმრობა, რომ თავისუფლების აღკეთის ეფექტური და რეალური აღტერნატივაა საქართველოში, ამაზე მეტყველებს როგორც ზემოთ აღნიშნული დებულებები, ასევე, ის სტატისტიკური მონაცემები, რომლებიც ადასტურებს ადგილობრივი საბჭოების მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებათა ოდენობას დარჩენილი სასკელის შინაპატიმრობით შეცვლაზე, ასევე, მითითებულ ორგანოსთან მიმართვიანობის რაოდენობას. კერძოდ, 2022 წლის 12 თვის განმავლობაში განხილულ იქნა პენიტენციურ დაწესებულებაში განთავსებულ მსჯავრდებულთა მიმართ სასკელის მოუხდელი ნაწილის უფრო მსუბუქი სახის სასკელით – შინაპატიმრობით შეცვლასთან დაკავშირებით 2580 შუამდგომლობა. 270 მსჯავრდებულს შეეცვალა სასკელის მოუხდელი ნაწილი შინაპატიმრობით (7 – ქალი და 263 მამაკაცი, მათ შორის 0 – არასრულწლოვანი მამაკაცი, 0 – არასრულწლოვანი ქალი); 2310 მსჯავრდებულს არ დაუკმაყოფილდა შუამდგომლობა სასკელის მოუხდელი ნაწილისუფრო მსუბუქი სახის სასკელით შინაპატიმრობით შეცვლის შესახებ.³⁰ ერთადერთი, რაც კვლევის პროცესში გამოიკვეთა იყო ის გარემოება, რომ ამ ეტაპამდე არ ხდება არც სასამართლოს და არც

30 <http://sps.gov.ge/ka/public-information/2/> [ბოლო წვდომა 21.08.2023].

ადგილობრივი საბჭოების მხრიდან ისეთი სტატისტიკის წარმოება, რაც დაანახებს საკითხით დაინტერესებულ პირს პენიტენციურ დაწესებულებაში შემობრუნებულ პირთა ოდენობას სქესობრივ – ასაკობრივ ქრილში, გასამართლების საფუძვლების მითითებით. გამომდინარე აქედან, საჭიროა, შემუშავდეს ისეთი აღრიცხვის წესი, რაც ხსენებულ კონცეპტებს ერთობლიობაში, ერთი სტანდარტით წარმოადგენს, ჩაშლილი სახით. მთავარი მიზანიც, ხომ ისაა, რომ მოხდეს შეფასება რამდენად ქმედითია სასჯელის სახე და ხომ არ მოუტანია მის გამოყენებას ზიანი საჯარო და კერძო ინტერესებისათვის, თუნდაც სასჯელის მიზნების მიუღწევლობის კუთხით.

ადგილობრივი საბჭოს პრაქტიკაზე დაკვირვებით, აგრეთვე, გამოიკვეთა საჭიროება მოხდეს იუსტიციის მინისტრის ბრძანების გამოცემა, რაც განსაზღვრავს შინაპატიმრობის აღსრულების რეჟიმის ცვლილების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების წესს. ეს ერთვარად გადაწყვეტილების მიმღებ ორგანოს გაუმარტივებს მსჯლობის ჩამოყალიბების პროცესს, ასევე განსაზღვრავს გადაწყვეტილების დასაბუთებას. აუცილებელია, ბრძანებაში გაიწეროს შინაპატიმრობის აღსრულების რეჟიმის ცვლილების სახელმძღვანელო სტანდარტები – კრიტერიუმები, ერთ შეფასებით ნიშნად შესაძლოა მოვიაზროთ გათავისუფლებულ პირსა და დამსაქმებელს შორის გაფორმებული ხელშეკრულების არსებობა, რომლითაც დგინდება, რომ განსაზღვრული დრო ობიექტურად ხელს უშლის პირს მუშაობის სრულყოფილ განხორციელებაში სამუშაო სპეციფიკიდან გამომდინარე, აგრეთვე, შემდეგი კრიტერიუმი შეიძლება იყოს პირის ჭანმრთელობის მდგრამარეობის ხარისხი, რომლითაც დასტურდება აუცილებელობა ცვლილება განხორციელდეს ადგილობრივი საბჭოს მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებაში, რადგან ბენეფიციარს სრულყოფილად გაეწიოს საჭირო დახმარება სამედიცინო პერსონალის მხრიდან და ა. შ. საბჭოს მიერ განსაზღვრული დრო მაქსიმალურად უნდა უწყობდეს ხელს გათავისუფლებულს მოახდინოს საზოგადოებაში რეაბილიტაცია, თუმცა ყურადღების მიღმა არ უნდა დარჩეს ისეთი შემთხვევაც, სადაც საჭიროა, განსაზღვრულ იქნას შედარებით მკაცრი რეჟიმი სადაც ისევ და ისევ დაბალანსებული უნდა

იყოს როგორც კერძო, ისე საჯარო ინტერესები, ეს ისეთ შემთხვევებს ეხება, როცა სასამართლოს მხრიდან ადგილობრივ საბჭოს დაევალა ახალი აქტის გამოცემა მსჯავრდებულის გათავისუფლებაზე, რომლის შუამდგომლობაში მოცემული ფაქტობრივი გარემოებები ქმნის ხსენებული რეჟიმის დადგენის აუცილებლობას. განსაკუთრებით, ეს ეხება ისეთ შემთხვევებს, როცა ადგილობრივი საბჭოსა და მართლმსაჯულების განმახორციელებელი ორგანოს პოზიცია ერთმანეთისაგან რადიკალურად განსხვავებულია, პირი 5 კრიტერიუმიდან 4 აკმაყოფილებს უარი ეთქვას სასჯელის შეცვლაზე, ამ დროს კი სასამართლო სრულიად საპირისპირო პოზიციას აყალიბებს გამოტანილ გადაწყვეტილებაში. როგორც ვხედავთ, ამ ეტაპისთვის არაერთი საკითხი დაგროვდა, რომელზე მსჯელობაც მოცემულ მომენტამდე არ მომხდარა სამეცნიერო საზოგადოებაში. ზემოხსენებული დებულებათა უმეტესობა პირველი ცდაა საკვლევი თემის კომპლექსური შესწავლის.

სასამართლო პრაქტიკა უფრო მსუბუქი სახის სასჯელის – შინაპატიმრობის მამოყენების საკითხთან მიმართებით

წინამდებარე თავში შინაპატიმრობის დანიშნვის საკითხი განხილული იქნება მხოლოდ სასამართლო პრაქტიკაზე დაყრდნობით, შერჩეულია მხოლოდ იმ საქმეთა ნაწილი, სადაც გამოვლენილია მცირე ხარვეზები, ეს ემსახურება არა სასამართლოს კრიტიკას ანდა გაკიცხვას, არამედ სამომავლოდ დარღვევათა აცილების, შეცდომათა რაოდენობის შემცირების პროცესს, რადგან დადგენილ იქნას ობიექტური ჭეშმარიტება.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს პრაქტიკის შესწავლისას ერთ-ერთ განაჩენში საათების განსაზღვრისას სისხლის სამართლის საქმეთა პალატა უთითებს არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსის 69-ე მუხლის პირველ ნაწილზე – „შინაპატიმრობის პერიოდში 69-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად მას დაეკისროს თავის საცხოვრებელ ადგილას ყოფნის ვალდებულება 22:00

საათიდან 07:00 საათამდე³¹ განსაზღვრული შინაპატიმრობის რეჟიმთან დაკავშირებით სასამართლოს მხოლოდ ეს უწერია განაჩენ-ში. რის საფუძველზე დაადგინა მოსამართლემ დროის ეს მონაკვეთი, რამდენად იქნა გათვალისწინებული კონკრეტული ფაქტობრივი გარემოებები რაც მისი განსაზღვრის აუცილებლობას წარმოაჩენს განაჩენიდან მსგავსი რამართი იკვეთება. მიზანშეწონილია გარკვეული არგუმენტაცია დატანილი იყოს დასაბუთების ნაწილში შინაპატიმრობის გამოყენების თაობაზე მსჯელობისას.

ძირითადი სასკელის სახით შინაპატიმრობის დანიშვნისას საცხოვრებელ ადგილას ყოფნის ვალდებულებისა და დროის განსაზღვრული პერიოდის მიუთითებლობაზე მეტყველებს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2020 წლის 04 იანვრის განაჩენით, რომლითაც მცხეთის რაიონული სასამართლოს 2019 წლის 05 მაისის განაჩენში პ.პ.-ს მიმართ, სასკელის ნაწილში შევიდა ცვლილება. პ.პ. ცნობილი იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 19,177-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენაში და სასკელის სახედ და ზომად განესაზღვრა შინაპატიმრობა 2 (ორი) წლის ვადით. პ.პ. პატიმრობიდან გათავისუფლდა სასამართლოს სხდომის დარბაზიდან. პ.პ.-ს სასკელის მოხდის ვადაში ჩატვალა პატიმრობაში ყოფნის დრო – 2018 წლის 10 იანვრიდან 2018 წლის 14 იანვრის ჩატვლით და 2019 წლის 05 მაისიდან 2020 წლის 04 იანვრამდე. განაჩენიდან აშკარად ჩანს, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლომ პ.პ.-ს სასკელის სახედ და ზომად განუსაზღვრა შინაპატიმრობა 2 წლის ვადით,³² თუმცა არ მიუთითა სარეჟიმო პირობებზე, რა პერიოდის განმავლობაში უნდა იმყოფებოდეს იგი საცხოვრებელ ტერიტორიაზე, ასევე, არ არის დადგენილი წესი, რაც ეხება საცხოვრებელ ადგილას ყოფნის ვალდებულებას. გამომდინარე აქედან, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ სასამართლოს მიერ დარღვეულ იქნა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის

31 თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 27 ნოემბრის განაჩენი, საქმე №1ა/გ-27-17.

32 თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2020 წლის 04 იანვრის განაჩენი, საქმე №1ა/გ-04-20.

471 მუხლის პირველი ნაწილით განსაზღვრული წესი.³³

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 20 ოქტომბრის განაჩენით, ლ.კ. ცნობილი იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 177-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენაში და სასკელის სახედ და ზომად განესაზღვრა შინაპატიმრობა 8 (რვა) თვის ვადით. ლ.კ.-ს დაეკისრა საცხოვრებელ ადგილზე ყოფნის ვალდებულება 03:00 საათიდან 08:00 საათამდე პერიოდში. ზემოაღნიშნული განაჩენიდან ირკვევა, რომ მოსამართლემ ლ.კ.-ს საცხოვრებელ ადგილას ყოფნის ვალდებულება დაუწესა ღამის 3 საათიდან დილის 8 საათამდე.³⁴ მიმართია, რომ დაწესებული რეჟიმი არაგონივრულია იმ თვალსაზრისით, რომ პირის რეაბილიტაცია მოცემულ მომენტში სრულიად შეუძლებელია, მოცემულ შემთხვევაში აზრს მოკლებულია განათლების მიღების შესაძლებლობის საკითხის განხილვაც კი. გარდა ამისა, შესაძლოა მოცემულმა გარემოებამ ხელი შეუწყოს ისევ ახალი დანაშაულის განხორციელების პროცესს.

რაც შეეხება ადგილობრივი საბჭოს მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებებთან დაკავშირებით არსებულ სასამართლო პრაქტიკას, გვერდს ვერ ავულით მათ არაერთგვაროვნებაზე მსჯელობას. ამისი ნათელი მაგალითია, თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგის 2022 წლის 04 მარტისა³⁵ და 2022 წლის 28 თებერვლის³⁶ გადაწყვეტილები, რომლებიც გამოტანილია ერთი და იგივე პირის მიმართ, იდენტური ფაქტობრივი გარემოებების საფუძველზე, ერთ შემთხვევაში მოსამართლემ ნაწილობრივ დააკმაყოფილა ლ.კ.-ს სასარჩელო მოთხოვნა, ხოლო მეორე შემთხვევაში არ დააკმაყოფი-

33 საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 47¹ მუხლის პირველი ნაწილი. <https://matsne.gov.ge/document/view/16426?publication=253> [ბოლო წვდომა 21.09.2023].

34 ვარძელაშვილი ი., (2020), „სასჯელის დანიშნის ზოგიერთი საკითხი (სასამართლო პრაქტიკის ანალიზი)“, თბილისი, გვ.28-29.

35 თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგის 2022 წლის 04 მარტის N3/7692-21 გადაწყვეტილება.

36 თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგის 2022 წლის 28 თებერვლის N/8099-21 გადაწყვეტილება.

ლა, დასაბუთების ნაწილიც ისეა არგუმენტი-რებული განსაკუთრებულ სხვაობას ვერც კი შეამჩნევს მათი კითხვისას ობიექტურად მო-აზროვნე პირი. ლ. კ. არაერთგზის იყო ნასა-მართლევი, მის მიმართ წარსულში გამოყე-ნებული იქნა კანონით გათვალისწინებული შეღავათი, თუმცა ეს არ აღმოჩნდა შემდგომ მისი ქცევის შემცვლელი პოზიტიური გარე-მოება და კვლავ იქნა განხორციელებული ლ.კ.-ს მხრიდან სხვადასხვა ხასიათის დანა-შაული, მათ შორის ყაჩაღობა. შესაბამისად, 2022 წლის 4 მარტის თბილისის საქალაქო სა-სამართლოს გადაწყვეტილების დასაბუთება მხოლოდ იმ საფუძვლით რომ გასაჩივრებული აქტი არ შეიცავს საკმარის დასაბუთებას ად-მინისტრაციული ორგანოს მიერ სადაცო სა-კითხის უარყოფითად გადაწყვეტის მიზეზთან დაკავშირებით სადაცო, თუნდაც იმ კუთხით, რომ არანაირი მითითება არ არის გაკეთებუ-ლი, თუ რა გარემოება დატოვა განმხილვე-ლმა ორგანომ შეფასების მიღმა და რატომ დაკმაყოფილა მისი სასარჩელო მოთხოვნა ნაწილობრივ, როცა სახეზეა 5 სახელმძღვა-ნელო სტანდარტიდან 3 შეფასებითი ნიშნის არსებობა მის საქმეში. არგუმენტაცია, რომ ეს მოსამართლის შინაგანა რწმენით იყო ნაკარ-ნახევი, საკმარის დასაბუთებას მოცემულ შემ-თხვევაში არ წარმოადგენს. მიზანშეწონილია, მსგავსი გარემოებების არსებობისას სასამა-რთლო პრაქტიკა ისე განვითარდეს რაღაც სა-ერთო სტანდარტი ჩამოყალიბდეს და ადგილი არ ჰქონდეს არაერთგვაროვან გადაწყვეტი-ლებათა მიღებას.

კვლევის პროცესში გამოიკვეთა ისეთი შემთხვევებიც, როცა მართმსაჭულების გა-ნმახორციელებელი ორგანოდან სრულიად დაუსაბუთებელი გადაწყვეტილებები იქნა მიღებული ადგილობრივი საბჭოს გამოტა-ნილ შედეგებთან, რომელიც უშუალოდ ეხე-ბა მსჯავრდებულთა დარჩენილი სასკელის – შინაპატიმრობით შეცვლის საკითხს. საი-ლუსტრაციოდ წარმოგიდგენთ, თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგის 2020 წლის 14 დეკემბრის გადაწყვეტილებას, რომლითაც გ.კ.-ს სარჩე-ლი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა. საბჭომ გ.კ.-ს დარჩენილი სასკელის უფრო მსუბუქი სახის სასკელით – შინაპატიმრობით შეცვლის საკითხის განხილვისას გაითვალისწინა მსჯა-

ვრდებულის დამოკიდებულება დაწესებულე-ბის ადმინისტრაციასთან და მისი პიროვნული მახასიათებლები. სასკელის მოხდის პერიოდ-ში წახალისების ფაქტი, თუმცა ყურადღება გა-ამახვილა დანაშაულის ხასიათზე, სახეზე იყო დანაშაულთა ერთობლიობა, კერძოდ, კი გ.კ.-ს მხრიდან განხორციელდა კანმრთელობის და-ზიანების მუქარა. ამასთან, არასრულწლოვნის თანდასწრებით ოჯახში ძალადობა, რამაც და-ზარალებულის ფიზიკური ტკივილი და ტანკვა გამოიწვია. გარდა ამისა, მხედველობაში იქნა მიღებული ის, ფაქტი, რომ გ.კ.-ს წარსულში ნასამართლევი იყო საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულის – თაღლითობის ჩა-დენისათვის. შესაბამისად, ადგილობრივი საბჭოს მიერ მსჯავრდებულის შესახებ საკი-თხის განხილვისას განსაკუთრებით უარყოფი-თი გავლენა იქონია ჩადენილი დანაშაულის ხასიათმა, თუ რა გარემოებაში და რა ვითა-რებაში იქნა განხორციელებული დანაშაული, ასევე, წარსულში ნასამართლობამ. შესაბამი-სად, იმ მომენტისათვის მიიჩნია, რომ იუსტი-ციის მინისტრის 320 ბრძანებით განსაზღვრუ-ლი კრიტერიუმების თანმხლები ნეგატიური მოსაზრებები ვერ გააბათილა და ვერ გადა-ნონა სხვა დადებითი კონტექსტის კრიტერი-უმებმა. ამ ფაქტობრივი გარემოებების ფონზე კი მოსამართლემ გ. კ.-ს სასარჩელო მოთხო-ვნა ნაწილობრივ დაკმაყოფილა იმ დასაბუ-თებით, რომ მეუღლე გ. კ. პატიობს მის მიმართ ჩადენილ არაკანონიერ ქმედებას და მასთან პრეტენზია არ გააჩნია.³⁷ მოცემულ შემთხვევა-ში, მოსამართლემ როგორც ვხედავთ, უკავდო საბჭოს სახელმძღვანელო სტანდარტით გან-საზღვრული კრიტერიუმები და წინა პლანზე წამოწია საქმეში არსებული დაზარალებულის ნოტარიულად დამოწმებული თანხმობა, იმ ფონზე, როცა დაზარალებულის პოზიცია საე-რთოდ არ არის ხსენებული აქტით დადგენილი შეფასებითი ნიშანი. რა თქმა უნდა, ეს პოზიცია არ უნდა გავიგოთ, ისე თითქოს, მნიშვნელობა არ აქვს მსხვერპლის აზრის გაგებას, თუმცა მხოლოდ ამ საფუძვლით სასარჩელო მოთხო-ვნის ნაწილობრივ დაკმაყოფილება სრულიად უსაფუძვლოა. ვფიქრობ, საბჭომ მართებულად მიიღო გ.კ.-ს მიმართ დარჩენილი სასკელის

³⁷ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინის-ტრაციულ საქმეთა კოლეგის 2020 წლის 14 დეკემბრის N3/4313-20 გადაწყვეტილება.

შინაპატიმრობით შეცვლაზე უარყოფითი გა-
დაწყვეტილება, სწორედ მისი პოზიტიური ვა-
ლდებულებაა იზრუნოს არასრულწლოვნები-
სათვის ნორმალური ცხოვრების პირობების
შექმნაზე. უსაფრთხო გარემოში ცხოვრებაზე.
არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტერესის
პრიორიტეტი პირველ რიგში ხომ მის უსაფრ-
თხოებას, ფანმრთელობის დაცვას, ნორმალურ
ფიზიკურ, ზნეობრივ და გონიერივ განვითარე-
ბაზე ზრუნვას გულისხმობს, გამომდინარე აქე-
დან, მოსამართლესაც მხედევლობაში უმთა-
ვრესად უნდა მიეღო ხსენებული გარემოებები.

რაც შეეხება ზემდგომ ინსტაციაში არსე-
ბულ პრაქტიკას, ვითარება გვესახება შემდეგ-
ნაირად: სააპელაციო სასამართლო იშვიათად
ცვლის პირველი ინსტანციის სასამართლოს
მიერ გამოტანილ გადაწყვეტილებებს, უცვლე-
ლად დატოვების სამართლებრივ შეფასებაში
ძირითადად აღნიშნულია, რომ საქალაქო სა-
სამართლოს მიერ ფაქტობრივი გარემოებები
სწორად შეფასებულია და გადაწყვეტილების
სამართლებრივი საფუძვლიანობა ეჭვს არ
იწვევს. საგამონაკლისო წრეშია შესული თბი-
ლისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის
21 ნოემბრის №3/6450-19 გადაწყვეტილების
ცვლილება, რომლითაც მსჯავრდებულის სა-
რჩელი სრულად დაკმაყოფილდა. საქმის
ფაქტობრივი გარემოებებიდან გამომდინარე,
თბილისის სააპელაციო სასამართლომ ადგი-
ლობრივი საბჭოს საჩივარი დაკმაყოფილა
ნაწილობრივ და ადმინისტრაციულ ორგანოს
დაავალა საქმის ხელახლა განხილვა საქმი-
სათვის არსებითი მნიშვნელობის გარემოებე-
ბის გამოკვლევის ფონზე.³⁸

საკასაციო სასამართლოს შემთხვევაში სა-
აპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების
გასაჩივრების პრაქტიკა რამდენიმე თვე, რაც
დაინერგა სასკელალსრულების სისტემაში, ამ
ეტაპისთვის უზენაესი სასამართლოს ადმი-
ნისტრაციულ საქმეთა პალატის განჩინებათა
უმრავლესობა ეხება სააპელაციო სასამა-
რთლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის
განჩინებაზე კასატორის საჩივრის განუხილ-
ველად დატოვებას, ასეთია, თუნდაც, უზენაესი
სასამართლოს 2023 წლის 30 მაისის განჩინე-
ბა, რითიც ე. ე.-ს საკასაციო საჩივარი განუ-
ხილველად დატოვა საკასაციო სასამართლომ

და განჩინება ადმინისტრაციული საპროცე-
სო კოდექსის პირველი მუხლის, სამოქალაქო
საპროცესო კოდექსის მე-60, 396-ე, 399-ე მუ-
ხლების გამოყენებით გამოიტანა.³⁹

შინაპატიმრობის შედარებით- სამართლებრივი დახასიათება

მოცემულ თავში მოხდება განხილვა სა-
ზღვარგარეთის ქვეყნების სამართლებრივი
ტრადიციებისა და გამოცდილების ფონზე ში-
ნაპატიმრობის გამოყენების თავისებურებე-
ბის.

ელექტრონული სამაფური პირველად 1983
წელს აშშ-ში იქნა შემოღებული და მაშინვე
მსოფლიოს სხვა ქვეყნების კრიმინოლოგთა
ყურადღების ცენტრში მოექცა. მისი მიზანი
გადატვირთული ციხეების განტვირთვა იყო.
აშშ-ის შემდეგ ელექტრონული ზედამხედ-
ველობა 1998 წლიდან 2000 წლამდე შემოღე-
ბულ იქნა ევროპის ქვეყნებში, შვედეთში, დიდ
ბრიტანეთში, ნიდერლანდებში. მოგვიანებით
კი, შვეიცარიაში, ესპანეთში, პორტუგალიაში,
იტალიაში, საფრანგეთში, ბელგიასა და გერმა-
ნიაში ან როგორც კოდიფიცირებული ვალდე-
ბულება ან სასკელი, ანდა როგორც საცდელი
პროექტი. ელექტრონული სამაფური განსაკუთ-
რებულად გავრცელდა შვედეთში, დიდ ბრი-
ტანეთში, ნიდერლანდებსა და ბელგიაში. სა-
მხრეთ ევროპის ქვეყნებში კი მათ შედარებით
ნაკლებად იყენებენ.⁴⁰

ზოგიერთი ქვეყნის კანონმდებლობით
უბრალოდ შეცვლილია შინაპატიმრობის სახე-
ლოდება და მას სახლიდან გაუსვლელობას
უწოდებენ. ასეთ სახელმწიფოს წარმოადგე-
ნს სლოვაკეთი. სლოვაკეთის სისხლის სამა-
რთლის კოდექსის თანახმად, პირს შესაბა-
მისი სამართალდარღვევისათვის სახლიდან
გაუსვლელობა ეკისრება 1 წლამდე ვადით.
დამნაშავეებს, რომელთაც მიესაჭათ სახლი-
დან გაუსვლელობა ექვემდებარებიან შემდეგ
პირობებს:

- დამნაშავე ვალდებულია დარჩეს სახლ-
ში იმ გარკვეული დროით, რომელიც

39 უზენაესი სასამართლოს 2023 წლის 30 მაისის №ბს-
283(კ-23) განჩინება.

40 ავტორთა კოლეგტივი, (2016), „სისხლის სამართლის
კანონმდებლობის ლიბერალიზაციის ტენდენციები
საქართველოში“, თბილისი, გვ. 700.

38 თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2019 წლის
11 სექტემბრის №3ბ/295-19 გადაწყვეტილება.

- სასამართლოს გადაწყვეტილებითაა დადენილი;
- დამნაშავე ვალდებულია მიჰყვეს წესი-ერ ცხოვრებას;
- დამნაშავე ვალდებულია წარუდგინოს სათვალთვალო ელექტრონულ მონიტორინგს საჭირო ანგარიში, თუ ეს სასამართლო გადაწყვეტილებით აქვს დაკისრებული;
- დამნაშავეს უფლება აქვს დატოვოს საკუთარი სახლი მხოლოდ მაშინ, როცა ის ეფუძნება გადაუდებელ მიზეზებს საჭირო დროის განმავლობაში.

ამ პირობების ნებისმიერმა დარღვევამ შეიძლება გამოიწვიოს დაკისრებული ალტერნატიული სასკელის გაუქმება. თუ ეს ასეა, სასამართლო სახლიდან გაუსვლელობის შეუსრულებელი ვადის ორ დღეს შეცვლის თავისუფლების აღკვეთის 1 დღედ. სლოვაკეთის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი არ ითვალისწინებს სპეციალურ ნორმას ელექტრონული თვალთვალის შესახებ. დამნაშავეზე ზედამხედველობა სრულდება პრობაციისა და მედიაციის ოფიცრების მიერ, ალბათ დამნაშავის სახლში ვიზიტების გზით. სლოვაკეთის რესპუბლიკაში ჰარ კიდევ განხილვის სტადიაშია სპეციალური აქტი – გამოყენებულ იქნეს თუ არა ელექტრონული მონიტორინგი. არსებობს მრავალი საკითხი, რომელიც საჭიროებს აუცილებლად მოგვარებას, სანამ კანონპროექტს მიიღებენ, მაგალითად: რა სახის ელექტრონული მოწყობილობები უნდა იქნას გამოყენებული, დამნაშავის ღირსების საკითხები; დამნაშავისა და მისი ოჯახის კონფიდენციალურობის ფარგლები; სახლიდან გაუსვლელობის სასკელის აღსრულების ეთიკის ასპექტები; სექსუალურ და ოჯახური ძალადობის დამნაშავე პირთა საკითხები.⁴¹

ელექტრონული სამაფურის სამშობლოში, აშშ-ში, როგორც წესი, ეს მოწყობილობა დანაშაულის განხორციელების დაბალი რისკის მქონე პირთა მიმართ გამოიყენება. ესენია პირები, რომლებმაც ჩაიდინეს ჰანმრთელობის მსუბუქი დაზიანება, საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული მსუბუქი ან საშუალო სიმძიმის დანაშაული, რომლებიც რეციდივის ალბათო-

ბის დაბალი საშიშროებით ხასიათდებიან და მყარი სოციალური ფონის ნაწილებად გვევლინებიან. განსაკუთრებით ხშირად ეს სასტატელი გამოიყენება აშშ-ისა და შვედეთში არაფხიზელ მდგომარეობაში მყოფი მძღოლების მიმართ, რომელთაც ჩაიდინეს დანაშაული.⁴²

ელექტრონული სამაფური ინგლისში ძირითადად საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული, სატრანსპორტო და ნარკოტიკული დანაშაულებისათვის გამოიყენება.

ნიდერლანდებში 1995 წლიდან ელექტრონული სამაფურის გამოყენების საპილოტო პროგრამები ხორციელდება. ელექტრონული სამაფური გამოიყენება არა მხოლოდ იმ პირთა მიმართ, რომლებსაც უცილობლად მოკლევადიანი თავისუფლების აღკვეთა ემუქრებათ, არამედ აგრეთვე პირობით ვადამდე გათავისუფლების დროსაც. ნიდერლანდებში ელ. სამაფურისა და საზოგადოებრივად სასამართლო შრომის კომბინაციასაც ვხვდებით.⁴³

ესპანეთში სახლიდან გაუსვლელობა (შიდა პატიმრობა) მსჯავრდებულებს ეკისრებათ მაქსიმუმ, 12 დღემდე. დამნაშავე, რომელსაც სახლიდან გაუსვლელობა მიესახა, ვალდებულია მასზე დაკისრებული სასკელი მოიხადოს თავის სახლში ან სხვაგან, როგორც ეს განსაზღვრულია მოსამართლისგან სასამართლოს განაჩენით. განაჩენი შესაძლოა აღსრულებული იქნას ნაწილ-ნაწილ, ანუ ერთჯერ ან მეტჯერ შეწყვეტით. განაჩენის ხანგრძლივობა უცვლელი რჩება, თუმცა ეს მუშაობს არაგანგრძობითად, მხოლოდ შაბათს და კვირას (შაბათ-კვირას (უიქენდზე) სახლიდან გაუსვლეობა). შაბათ-კვირას (უიქენდზე) სახლიდან გაუსვლელობა ინიშნება განაჩენის გამოტანის დროს და ის, როგორც წესი მუშაობს ციხეში, რომელიც ყველაზე ახლოსაა დამნაშავის საცხოვრებელ ადგილთან. მოსამართლეს ან სასამართლოს განაჩენის დანიშნის მეშვეობით, შეუძლიათ დანიშნონ შიდა პატიმრობა კვირის სხვა დღეებში ან სხვა ადგილას. თუ დამნაშავეს აქვს ორი არასანქცირებული გამოუცხადებლობა (უყურადღებობა) ზემდგომ მოსამართლეს შეუძლია დანიშნოს სასკელი

42 Kubik, (2001), "Strafen und ihre Alternativen im Zeitlichen Wandel", Berlin, S:618.

43 Önel., (2012), Verfassungsmäßigkeit und Effektivität der „Elektronischen Fußfessel“, in: Jahrbuch des Kriminalwissenschaftlichen Institutes der Leibniz Universität Hannover, B. 1, S: 13.

41 Tobiasova L., (2007), "Development And Construction of the European Legal System, Alternative Penalties" Bratislava, p. 271.

ყოველგვარი შეფერხების (შეწყვეტის) გარეშე. ამჟამად, ესპანეთი იხილავს კანონპროექტს (შაბათ-კვირას (უიქენდზე) სახლიდან გაუსვლელობის) გაუქმების თაობაზე, რადგან იგი არის არაეფექტური, რასაც ამ ტიპის სასკელის შვიდწლიანი (არდამაკმაყოფილებელი) გამოცდილება უჩვენებს.⁴⁴

გერმანიის მიწათაგან ჰესენის მიწას ელექტრონული სამაკურის გამოყენების ყველაზე დიდი გამოცდილება აქვს. ამ მხარემ კონტროლის ეს ახალი საშუალება 2000 წლიდან დანერგა. ჰესენის საპილოტო პროექტი ელექტრონული სამაკურის გამოყენებას შემდეგ შემთხვევებში ითვალისწინებდა:

1. პირობითი მსჯავრის შეფარდებისას მოვალეობის დაკისრება;
2. პირობითი მსჯავრის გაუქმების მაგიერ;
3. ქცევაზე კონტროლისას პრევენციული პატიმრობის შემდეგ;
4. წინასწარი პატიმრობის მაგიერ და მოგვიანებით ასევე;
5. ჰესენის მიწის შეწყალების შესახებ კანონით შეწყალებისას;
6. შემდგომ კი ამ ჩამონათვალს დაემატა არასრულწლოვანთა სისხლის სამართლის განსაკუთრებული ღონისძიება. არასრულწლოვანთა „წინასწარი გათავისუფლება“ სასკელის მოხდამდე ოთხი თვით ადრე, თავისუფლების პირობებთან ადაპტაციისათვის.

ყველა ამ შემთხვევაში ელექტრონული სამაკურის გამოყენება შეიძლება მხოლოდ და მხოლოდ მაშინ, როდესაც მის გარეშე თავისუფლების აღკვეთის გამოყენება გადაუდებელი აუცილებლობა იქნებოდა. ამგვარად, ელექტრონული სამაკური ჰესენში ორ ფუნქციას ასრულებს. ესაა ან უცილობელი თავისუფლების აღკვეთის აღტერნატივა, ანდა პრევენციული პატიმრობიდან გათავისუფლებულზე ზედამხედველობის საშუალება.⁴⁵

ზოგიერთ ქვეყანაში ელექტრონული ზედამხედველობის ხარჯის ნაწილს მსჯავრდებული ანაზღაურებს. ავსტრიაში ეს თანხა ყოველდღიურად 22 ევროს შეადგენს.⁴⁶

44 Tobiasova L., (2007), “Development And Construction of the European Legal System, Alternative Penalties” Bratislava, p. 272.

45 Mayer M. (2004), „Modellprojekt elektronische Fußfessel“, Freiburg im Breisgau, S:16.

46 მქედლიშვილი-ჰედრიხიქ., (2017) შინაპატიმრობა, რო-

შედარებითი ანალიზი ცხადყოფს, რომ საქართველოში არსებული სისტემა რადიკალურად განსხვავებულია უკრ კიდევ იმ თვალსაზრისით, რომ არ ხდება შინაპატიმრობის ფორმებად დაყოფა, აგრეთვე, შინაპატიმრობის ელექტრონული ზედამხედველობის საშუალებით აღსრულების შემთხვევაში დაწესებული საფასურის ოდენობაც განსხვავებულია, ასევე, არ ხდება სოც. დაუცველთა გათავისუფლება ხსენებული გადასახადის გადახდისაგან, კვლევის პროცესში ვერ იქნა მოძიებული ისეთი, ნორმა რომელიც არეგულირებს ავსტრიაში ყოველდღიურად 22 ევროს გადახდისაგან გათავისუფლებულ პირთა წრეს, აქვე გასათვალისწინებელია, ის ფაქტორიც, რომ შინაპატიმრობის დანიშვნის გადაწყვეტილების მიმღები ორგანო და მისი საქმიანობის წესი, ფუნქციებთან ერთად ჩვენი ქვეყნისაგან რადიკალურად განსხვავებულია.

დასკვნა

როგორც ვხედავთ, შინაპატიმრობა, თავისუფლების აღკვეთის აღტერნატივულ სახეს წარმოადგენს და ქართული კანომდებლობისთვის უცხო არ არის, სასამართლო პრაქტიკამ და განვლილმა პერიოდმა აშკარად, მთელი სიცხადით, წარმოაჩინა მისი დადებითი და უარყოფითი მხარეები, რომელიც წინამდებარე სტატიაში განხილულ იქნა ზოგად სამართლებრივი დახასიათებით.

პრაქტიკული და სამეცნიერო მასალების შესწავლის შედეგად მიზანშეწონილად მიმართია, ჩამოაყალიბდეს რამდენიმე დებულება, რომელიც წინამდებარე თემასთან მიმართებით არსებული ხარვეზების ნოვატორულ გადაწყვეტას მოიცავს:

მიზანშეწონილია, შინაპატიმრობა, განიმარტოს როგორც არასაპატიმრო სასკელის სახე, რომელიც გულისხმობს სამართლებრივი აქტით დადგენილ, დღე-ღამის შესაბამის პერიოდში, მსჯავრდებულის/არასრულწლოვნის საცხოვრებელ ადგილზე მის უწყვეტად ყოფნის ვალდებულებას, რაც აღსრულდება

გორც თავისუფლების აღკვეთის აღტერნატივა არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულებაში – ისტორიული, სამართლებრივი ასპექტები და დანიშვნის თავისებურება, სისხლის სამართლის აქტუალური საკითხები, N1, გვ.70.

ელექტრონული ზედამხედველობის საშუალების გამოყენებით ანდა ელექტრონული ზედამხედველობის საშუალების გამოყენების გარეშე იმ შემთხვევაში, თუ ტექნიკურად შეუძლებელია ელექტრონული ზედამხედველობის საშუალების გამოყენებით სასკელის აღსრულება.

საქართველოს კანონმდებლობა შინაპატიმრობის განხსვავებულ ვადებს გვთავაზობს სრულწლოვან მსჯავრდებულთა და არასრულწლოვან პირებთან დაკავშირებით, სრულწლოვანი პირის შემთხვევაში ნასამართლობის არმქონე პირს ექვსი თვიდან ორ წლამდე ვადით შესაძლოა, დაენიშნოს შინაპატიმრობა, ხოლო არასრულწლოვანს ექვსი თვიდან 1 წლამდე, როგორც ეს რეგულირებულია არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსის 69-ე მუხლის მე-2 ნაწილით. აშკარაა, რომ სასკელის ქვედა ზღვარს შორის სხვაობა არაა როგორც არასრულწლოვან, ისე სრულწლოვან პირთა მიმართებით, ხოლო ზედა ზღვარი იდენტური არაა, ეს კი არაპროპორციულობაზე მეტყველებს, ვფიქრობ, ამ კუთხით, მიზანშეწონილია, გარკვეული საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელება ისევ და ისევ არასრულწლოვანთა საუკეთეო ინტერესებისათვის, თუნდაც სამ თვემდე ქვედა ზღვრის ჩამოწევა უკვე ხნის ყოველგვარ ეჭვს არაპროპორციულ ზომასთან მიმართებით.

მხედველობაშია მისაღები ის ფაქტიც, რომ ამ დრომდე არ არსებობს მოქმედ კანონმდებლობაში ისეთი სამართლებრივი ჩანაწერი, რაც მოაწესრიგებს შინაპატიმრობის რეჟიმის განსაზღვრის ძირითად წესსა და პირობებს, რითაც გათვალისწინებული იქნება პიროვნების ინდივიდუალური მახასიათებლები და სხვადასხვა სახის გარემოებები, რაც ნათლად წარმოაჩენს გადაწყვეტილების მიმღები ორგანოს მხრიდან იმ ძირითად საფუძვლებს, რაც გახდა ძირითადი არგუმენტი კონკრეტული დროის მონაკვეთის განსაზღვრის.

მიზანშეწონილია, გაიწეროს იუსტიციის მინისტრის N320 ბრძანებაში მე-6 კრიტერიუმად ისეთი შეფასებითი ნიშანი, როგორიცაა სხვა სისხლის სამართლის საქმეზე შემაჯამებელი გადაწყვეტილების მიუღებლობა.

მნიშვნელოვანია, კანონით გათვალისწინებული შედავათის გავრცელებაზე მსჯელობისას მსჯავრდებულის არამოქმედი

დისციპლინური სახდელი სხვა ფაქტორებთან ერთობლიობაში იქნას შეფასებული შესაბამისი შეფასებითი ნიშნებით, რის შემდეგაც საბჭოს მიერ მიღებული იქნება შესაბამისი გადაწყვეტილება.

დადგინდა, რომ ადგილობრივი საბჭო შეზღუდული არ არის სასკელის მოუხდელი ნაწილის უფრო მსუბუქი სახის სასკელით შეცვლის საკითხზე გადაწყვეტილების მიღებისას პრიორიტეტი მიანიჭოს მხოლოდ ერთ ძირითად კრიტერიუმს, მაგალითად დანაშაულის ხასიათს, აქ საბჭო უფლებამოსილია, შეაფასოს, თუ რამდენად მიზანშეწონილია მსჯავრდებულს შეეცვალოს დარჩენილი სასკელი – შინაპატიმრობით. ეს კი ნაკარნახევი უნდა იყოს საბჭოს წევრთა შინაგანი რწმენით და მხოლოდ და მხოლოდ ეფუძნებოდეს სადაც საკითხის ობიექტურ და სუბიექტურ გარემოებათა კვალიფიციურ შეფასებას. გამომდინარე აქედან, შესაძლოა მხოლოდ ერთი კრიტერიუმი გახდეს საფუძველი უარყოფითი ან სულაც დადებითი გადაწყვეტილების მიღების.

სავალდებულო კრიტერიუმების გაწერა ზეპირ სხდომაზე არაგონივრულად დიდი მოცულობის საქმეთა განხილვას გამოიწვევს, რაც საკანონმდებლო ვადის დარღვევის რისკსაც წარმოშობს, ასევე, მხარეს ართმევს შესაძლებლობას ისარგებლოს დროული და ხარისხიანი მართლმსაჯულებით.

კანონმდებელი სასკელის მოუხდელი ნაწილის უფრო მსუბუქი სახის ორი სხვადასხვა სასკელით შეცვლის შესახებ წარდგენილ შუამდგომლობაზე მსჯავრდებლის შესაძლებლად მიიჩნევს 6-თვიანი ვადის დაცვით, აღნიშნული ვადის დაუცველად საგამონაკლისო წესით ან ერთდროულად წარდგენისას.

არც ერთ სახელმოვანელო აქტში პატიმრობის კოდექსის მსგავსად არ არის გაწერილი განსაკუთრებულ გარემოებათა ჩამონათვალი ან რაიმე სახის განმარტება, რაც საბჭოს საშუალებას მისცემს კანონმდებლობით დადგენილი ვადის დარღვევით განიხილოს მსჯავრდებულის შუამდგომლობა დარჩენილი სასკელის შინაპატიმრობით შეცვლაზე. რეკომენდებულია, ამ თვალსაზრისით, გატარდეს შესაბამისი ცვლილებები პატიმრობის კოდექსში და მოცემული ნორმის „მკვდარ ჩანაწერს“ მისცეს ისეთი ახსნა, რაც ამ მიმართულებით პრაქტიკის განვითარებას ხელს შეუწყობს.

კანონმდებელი შუამდგომლობის ავტორს არ ზღუდავს მხოლოდ ერთი სახის სასკელის გამოყენებასთან დაკავშირებით წარადგინოს მოთხოვნა/შუამდგომლობა, რაც საბჭოს შესაძლებლობას აძლევს ორივე შუამდგომლობის ერთდროულად წარდგენის შემთხვევაში იმსკელოს და მიიღოს ერთი ან ორი სხვადასხვა გადაწყვეტილება.

კვლევის პროცესში გამოიკვეთა იყო ის გარემოება, რომ ამ ეტაპამდე არ ხდება არც სასამართლოს და არც ადგილობრივი საბჭოების მხრიდან ისეთი სტატისტიკის წარმოება, რაც დაანახებს საკითხით დაინტერესებულ პირს პენიტენციურ დაწესებულებაში შემობრუნებულ პირთა ოდენობას სქესობრივ-ასაკობრივ ქრილში გასამართლების საფუძვლების მითითებით. გამომდინარე აქედან, საჭიროა, შემუშავდეს ისეთი აღრიცხვის წესი, რაც ხსენებულ კონცეპტებს ერთობლიობაში, ერთი სტანდარტით წარმოადგენს, ჩაშლილი სახით.

ადგილობრივი საბჭოს პრაქტიკაზე დაკვირვებით, აგრეთვე, გამოიკვეთა საჭიროება

მოხდეს იუსტიციის მინისტრის ბრძანების გამოცემა, რაც განსაზღვრავს შინაპატიმრობის აღსრულების რეჟიმის ცვლილების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების წესს.

სტატიაში შერჩეულია, მხოლოდ იმ საქმეთა ნაწილი, სადაც გამოვლენილია მცირე ხარვეზები, ეს ემსახურება არა სასამართლოს კრიტიკას ანდა გაკიცხვას, არამედ სამომავლოდ დარღვევათა აცილების, შეცდომათა რაოდენობის შემცირების პროცესს, რადგან დადგენილ იქნას ობიექტური ჭეშმარიტება.

გამოკვეთილ იქნა, არაერთგვაროვანი პრაქტიკის არსებობა ადგილობრივი საბჭოების მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებებთან დაკავშირებით.

შედარებით-სამართლებრივი ანალიზის ჩატარებით ეროვნულ დონეზე არსებული სისტემა შედარდა საერთაშორისო დონეზე ცნობილ მოდელებს, გამოიკვეთა საზღვარგარეთის ქვეყნების სამართლებრივი ტრადიციებისა და გამოცდილების ფონზე შინაპატიმრობის გამოყენების თავისებურებები.

ბიბლიოგრაფია:

ქართულენოვანი ლიტერატურა:

1. ავტორთა კოლექტივი, (2016), „სისხლის სამართლის კანონმდებლობის ლიბერალიზაციის ტენდენციები საქართველოში“, თბილისი.
2. ბენიძე ვ., (2003), „დაპატიმრებისა და შინაპატიმრობის აღკვეთის ღონისძიებად გამოყენების თავისებურებანი“, (დის.), თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბილისი.
3. ვარძელაშვილი ი., (2020), „სასკელის დანიშნის ზოგიერთი საკითხი (სასამართლო პრაქტიკის ანალიზი)“, თბილისი.
4. ხერხეულიძე ი., (2014), „პრობაციის ინსტიტუტი – არასრულწლოვან დამნაშავეთა რეინტეგრაციის უზრუნველყოფის ინსტიტუტი (საქართველოსა და აშშ-ის სისხლისსამართლებრივი მიდგომის ანალიზი)“, მზია ლეკვეიშვილი 85, საიუბილეო სტატიათა კრებული, თბილისი.
5. ტურავა პ., (2020), „ზოგადი ადმინისტრაციული სამართალი“, თბილისი.

6. პრადელი უ., (1999), „შედარებითი სისხლის სამართალი“, თბილისი.

7. მჭედლიშვილი-ჰერიხი ქ., (2017), „შინაპატიმრობა, როგორც თავისუფლების აღკვეთის აღტერნატივა არარულწლოვანთა მართლმსაჭულებაში-ისტორიული, სამართლებრივი ასპექტები და დანიშვნის თავისებურება“, სისხლისსამართლის აქტუალური საკითხები, N1, თბილისი.

8. ცხადაძე ქ., (2016), „კონსტიტუციურ-სამართლებრივი პრინციპების რელევანტურობა ადმინისტრაციული სამართლისათვის“ სამეცნიერო – პოპულარული ჟურნალი ადმინისტრაციული სამართალი, თბილისი.

უცხოენოვანი ლიტერატურა:

1. Schmidt A., (1998), „Electronic monitoring: What does the literature tell us?“ Federal Probation, 62(2).
2. Josine Junger-Tas., (1994), „Alternatives to prison sentences, experiences and developments“, Copyright 1994 Kugler Publications – Amsterdam / New York.
3. Dodgson K., Mortimer E., (2000), „Home deten-

tion curfew – The First Year Of Operation”, Research Findings.

4. Tobiasova L., (2007), „Development And Construction of the European Legal System, Alternative Penalties”, Bratislava.
5. Макалинский.П.В. ,(1907), „ Практическое руководство для судебных следователей“, Изд-во б-е, СПб.
6. Люблинский П.И., (1906), „Свобода личности в уголовном процессе“, СПб.
7. Ибрагимов Т., (2017), „ИСТОРИЯ РАЗВИТИЯ ДОМАШНЕГО АРЕСТА КАК МЕРЫ ПРЕСЕЧЕНИЯ В РОССИИ“, Новосибирск.
8. Kubik., (2001), „Strafen und ihre Alternativen im Zeitlichen Wandel“, Berlin.
9. Mayer M., (2004), „Modellprojekt elektronische Fußfessel“, Freiburg im Breisgau.
10. Önel.,(2012) Verfassungsmäßigkeit und Effektivität der „Elektronischen Fußfessel“, in: Jahrbuch des Kriminalwissenschaftlichen Institutes der Leibniz Universität Hannover, B. 1.

ნორმატიული მასალა:

1. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი.
2. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი.
3. საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსი.
4. საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი.
5. საქართველოს არასრულწლოვანთა მართლმსაჭიდების კოდექსი.
6. საქართველოს პატიმრობის კოდექსი.
7. საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2018 წლის 7 აგვისტოს N320 ბრძანება.
8. საქართველოს სასკოლაოსრულებისა და პრობაციის მინისტრის 2017 წლის 28 დეკემბრის №146 ბრძანება.

რეკომენდაციები:

1. საქართველოს სახალხო დამცველის 2022 წლის სპეციალური ანგარიში, 2022, თბილისი.

ინტერნეტსაიტები (ვებ-გვერდების მისამართები):

1. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/16426?publication=253>
2. https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/07-80478_ebook.pdf
3. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3957873?publication=0>
4. <http://chnm.gmu.edu/history/faculty/kelly/>

wciv/science/galileo.htm

5. <https://ka.warbletoncouncil.org/aportaciones-galileo-galilei-17>
6. http://www.slate.com/articles/news_and_politics/explainer/2009/01/youre_grounded.html
7. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/16426?publication=253>
8. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4289728?publication=0>
9. <https://matsne.gov.ge/document/view/16270?publication=43>
10. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/91612?publication=39>
11. <http://sps.gov.ge/ka/public-information/2/>
12. <https://matsne.gov.ge/document/view/16426?publication=253>

სასამართლო გადაწყვეტილებები:

1. უზენაესი სასამართლოს 2023 წლის 30 მაისის №ბ-283(კ-23) განჩინება.
2. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2019 წლის 11 სექტემბრის №3ბ/295-19 გადაწყვეტილება.
3. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2017 წლის 27 ნოემბრის განაჩენი, საქმე №1ა/გ-27-17.
4. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2020 წლის 04 იანვრის განაჩენი, საქმე №1ა/გ-04-20.
5. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2022 წლის 04 მარტის N3/7692-21 გადაწყვეტილება.
6. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2022 წლის 29 აპრილის N3/3207-21 გადაწყვეტილება.
7. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2022 წლის 28 თებერვლის N/8099-21 გადაწყვეტილება.
8. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2020 წლის 14 დეკემბრის N3/4313-20 გადაწყვეტილება.